

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Finanční řízení a čerpání strukturální pomoci z fondů EU v ČR

Financial Management and Implementation of EU Structural Funds Assistance in the Czech
Republic

Student:

Adam Rýpar

Vedoucí diplomové práce:

RNDr. Anna Neumanová

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Adam Rýpar**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210R004 Eurospráva

Specializace: 01 Eurospráva

Téma: Finanční řízení a čerpání strukturální pomoci z fondů EU v ČR
Financial Management and Implementation of EU Structural Funds
Assistance in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Finanční řízení a strukturální fondy EU v podmínkách ČR
 3. Realizace a využití strukturální pomoci EU v ČR v programovém období 2007-2013
 4. Finanční řízení projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU v české praxi
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2012. 108 s.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Metodický pokyn Nesrovnalosti*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2011. 59 s.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Anna Neumanová**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně. V seznamu použité literatury uvádím veškeré knihy a elektronické zdroje, které byly při tvorbě bakalářské práce použity.

V Ostravě dne 10. 5. 2013

Adam Rýpar

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucí bakalářské práce RNDr. Anně Neumanové a oponentu Ing. Lukáši Meleckému, za cenné připomínky a metodické vedení, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce. Zároveň tímto děkuji rodině a blízkým přátelům, za poskytnutí zázemí a podpory po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	6
2. Finanční řízení a strukturální fondy EU v podmínkách ČR.....	7
2.1 Teoretická východiska finančního řízení.....	7
2.1.1 Definice a charakteristika projektu.....	8
2.1.2 Zdroje financování investic v rámci projektu.....	9
2.1.3 Hodnocení efektivnosti investičních projektů.....	10
2.2 Finanční řízení v kontextu strukturálních fondů EU.....	11
2.2.1 Obecné zásady finančního řízení v programech SF EU.....	11
2.2.2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU.....	12
2.2.3. Úloha a význam regionální politiky.....	14
2.2.4 Nařízení zjednodušující kohezní politiku.....	15
2.3 Strukturální pomoc EU v České republice.....	16
2.3.1 Rámec strukturální pomoci EU pro Českou republiku v období 2000-2013.....	16
2.3.2. Strategické programové dokumenty.....	18
2.3.3. Institucionální zabezpečení realizace politik.....	20
3. Realizace a využití strukturální pomoci EU v ČR v programovém období 2007-2013.....	23
3.1 Finanční pokrok realizace strukturální pomoci EU v ČR.....	23
3.1.1 Rámec realizace finančního pokroku.....	23
3.1.2 Základní terminologie finančních toků.....	25
3.1.3 Aktuální stav čerpání finančních prostředků z fondů EU v ČR.....	28
3.1.4 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti podaných žádostech.....	30
3.1.5 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti projektů s vydanými Rozhodnutími / Smlouvami.....	32

3.1.6 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti proplacených prostředků příjemcům	33
3.1.7 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti certifikovaných výdajů předložené EK.....	33
3.3 Věcný pokrok	34
4. Finanční řízení projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU v české praxi.....	43
4.1 Pravidlo $n+3/n+2$ jako nástroj finančního řízení v programech strukturálních fondů EU	43
4.1.1 Vymezení pravidla $n+3/n+2$	43
4.2.2 Kritické hranice čerpání	44
4.2 Souhrn stavu realizace pravidla $n+3/n+2$	45
4.3 Problematika čerpání finančních prostředků ze SF/FS EU.....	48
4.4 Nesrovnalosti v rámci programů spolufinancovaných SF/FS EU a jejich řešení	50
4.4 Povinnosti subjektů při řešení nesrovnalostí.....	53
4.5 Řešení nesrovnalostí vzniklých u jednotlivých projektů	55
4.5.1 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni příjemců	55
4.5.2 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni zprostředkujících subjektů	57
4.5.3 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni řídicích orgánů.....	58
4.5.4 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni platebního a certifikačního orgánu ...	59
4.5.5 Řešení nesrovnalostí vzniklých u auditního orgánu / pověřeného auditního subjektu	60
4.6 Zneužívání operačních programů v České republice	61
Závěr	63
Seznam použité literatury.....	65
Seznam zkratek.....	68
Seznam tabulek	
Seznam obrázků	

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Úvod

Evropská unie, strukturální fondy, dotace, finanční řízení v rámci evropských fondů. Tyto pojmy jsou v poslední době často skloňovány jak odbornou, tak laickou veřejností. Denně se v tisku, rádiu či televizi setkáváme se zprávami, vesměs negativními, kdy zjišťujeme spíše problémy s Evropskou unií a evropskými fondy. Na druhé straně jsou zde i pozitivní dopady a mnohdy si je ani neuvědomujeme. Silnice, vzdělávací programy, opravené budovy – to vše můžeme využívat právě díky těmto dotacím.

Tématem bakalářské práce je *Finanční řízení a čerpání strukturální pomoci z fondů EU v ČR*, jejímž cílem je uceleně a jednoduše popsat tuto problematiku. Práce není zaměřena na konkrétní operační program či konkrétní problém, ale popisuje problematiku jako celek.

Hlavním cílem bakalářské práce je seznámení se a nastínění této problematiky, tak, aby i laický čtenář pochopil základní problematiku týkající se evropských dotací. Téma je zvoleno záměrně, jelikož se týká každého občana České republiky. Při zpracování bakalářské práce je brán zřetel právě na neodbornou veřejnost, aby byla seznámena s tímto tématem co nejlépe. Jedním z dílčích cílů je teoretické seznámení se systémem čerpání evropských dotací. Dalším dílčím cílem je přiblížení aktuální situace České republiky v rámci využívání fondů EU a zjištění, jakým způsobem se řeší případné nesrovnalosti.

Druhá kapitola je zaměřena na teoretickou část. Pojednává o finančním řízení jako teoretické display. Dále je představeno finanční řízení v rámci strukturálních fondů EU, včetně úlohy a významu. Poslední část teoretické části je zaměřena na strukturální pomoc v České republice.

Třetí kapitola, již praktická, řeší aktuální pomoc z fondů EU na období 2007-2013. Je zde zaměřeno na realizaci pokroku v čase od začátku tohoto období. Dílčí součástí této kapitoly je terminologie spojená s probíranou problematikou. V praktické části jsou popsány finanční a věcné pokroky pro dané období.

Poslední **čtvrtá kapitola** je zaměřena na řešení nesrovnalostí v praxi. Je zde přiblíženo, jaké jsou aktuální problémy a jakým způsobem je problematika v rámci fondů EU řešena u jednotlivých subjektů.

2. Finanční řízení a strukturální fondy EU v podmínkách ČR

2.1 Teoretická východiska finančního řízení

Finance, finanční prostředky, umění číst čísla a umět zacházet s penězi efektivně je v dnešním světě důležitá schopnost.¹

Finance jsou považovány za jedny z nejvýznamnějších prostředků, díky kterým je umožněno efektivně a racionálně se rozhodovat. Lidé tak řídí ekonomické a finanční procesy na makroúrovni i mikroúrovni.²

Finanční řízení je teoretická disciplína, která se zabývá a řeší konstrukci nástrojů, nápomocné manažerům, aby bylo možné řešit problémy řízení pohybu pracovního kapitálu, finanční analýzy, které jsou založené na obsahu finančních a účetních výkazů. Pozornost se také zaměřuje na rozpočetnictví a plánování zdrojů. Jelikož jsou tyto položky charakteristické svojí omezeností, je zde snaha o dosažení optimálního investičního rozhodnutí či investováním do aktiv. Každé řešení problému je individuální a vzniká více variant a vyhodnocení řešení. Důležité je také vyhodnocení poměru mezi vlastním a cizím financováním.³

Pokud se zaměříme na **finanční řízení v rámci projektů**, nejvíce finančních prostředků je třeba v počátku realizace aktivity. Je tedy třeba učinit rozhodnutí, jak těchto finančních prostředků dosáhnout. Dále je snahou managementu projektu udržet projekt finančně životaschopný. Pokud se projekt (firma) nachází za fázi konsolidace, je nutné rozhodnout, zda takovýto projekt (firma) nalezne nový program. Nebo proběhne základní restrukturalizace a změny, které nastartují nový program.

Každá firma či projekt má určité fáze a v každé fázi je sledován konkrétní cíl. Pro management je hlavním úkolem dosahovat těchto cílů. Cíle jsou interní, uvnitř podniku, jako jsou investování, finanční analýza a rozhodování. Ve vztahu k okolí jde o propojení vlastního podnikání a okolního finančního prostředí.

Pokud se subjekt rozhoduje o investičním rozhodování, může investovat do reálných aktiv, jako jsou výrobní zařízení, technologie, zásoby. Nebo do finančních aktiv (cenné papíry).

¹ KIYOSAKI, Robert. *Nefěr výhoda*. Praha: PRAGMA, 2011. 288 s. ISBN 978-80-7349-263-2

² DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 2. upravené vydání. Praha: EKOPRESS, 2008. 190 s. ISBN 978-80-86929-44-6.

³ TOMEK, Aleš. *Finanční řízení ve stavebním podniku*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1999. 112 s. ISBN 80-01-02151-3.

Pak nastává rozhodnutí, jaké množství kapitálu je nutné mít pro zajištění činností a jaký má být poměr mezi vlastním a cizím kapitálem.

Mezi **hlavní finanční zdroje** patří příjmy z výrobní činnosti, dále vlastní kapitál, cizí kapitál a dotace ze státního rozpočtu. Nejčastější výdaje jsou vynakládány za platby na vstupu (práce, materiál, služby, energie), mzdy, splátky půjček, daně státu a podíly na zisku vlastníkům. Je tedy nutné zajistit dostatek finančních zdrojů a využívat je efektivně, a aby přitom byla dosáhnuta finanční rovnováha. Subjekt navíc musí počítat s finančními trhy (peněžní trh, kapitálový trh, měnový trh) a zprostředkovateli (banky, pojišťovny, stavební spořitelny). Dále zde jsou ostatní podniky, jednotlivci a stát.⁴

Jelikož tato bakalářská práce je zaměřena na finanční řízení projektů EU, další kapitola je zaměřena na **charakteristiku projektu**.

2.1.1 Definice a charakteristika projektu

Definice projektu má mnoho podob. Jedna z definic vypadá takto: „Série jednotlivých kroků (činností) navržených pro dosažení určitého cíle, které vyžadují čerpání zdrojů, za podmínek dodržení časového plánu, rozpočtu a kvalitativních kritérií vytvořeného systému“.⁵

Projekt je charakteristický svojí **účelovostí**. Výsledek je předem daný, projekt je rozdělen do úkolů s mezicíli. Každý projekt má svůj **životní cyklus, souvztažnost, unikátnost a konfliktnost**.

Pojem slova **projekt** má mnoho významů. Může se jednat o projekt v domácnosti, školní projekt nebo projekt v ziskových či neziskových organizacích. Tato bakalářská práce je zaměřena na projekty z fondů EU. Rozmach projektového řízení nastal po druhé světové válce a to z důvodů nárůstu složitosti vývoje technických systémů, zvýšení konkurence a nárůstu nákladů na vývoj. Další vývoj v projektovém řízení nastal díky počítačům a IT technologii.

Na realizaci projektu se podílí **projektový tým**, který je většinou tvořený na **ad hoc bázi** z lidí. Tito lidé pracují na různých pozicích v organizaci, spolupracují v daný čas společně a po skončení projektu se vracejí na své pracoviště. Často se vytváří spolupráce týmů či jednoho společného týmu investora a dodavatele pro lepší koordinaci.

⁴ DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 2. upravené vydání. Praha: EKOPRESS, 2008. 190 s. ISBN 978-80-86929-44-6.

⁵ VYTLAČIL, Dalibor. *Projektové řízení a řízení projektů*. Praha: České vysoké učení technické, 2008. 142 s. ISBN 978-80-01-04001-0, s. 10.

V posledních letech se řízení v organizacích zlepšilo. Zlepšil se vztah k zákazníkovi, snížily se náklady, zvýšila se kvalita a efektivnost a taky zisky. Komunikace mezi týmy je základem úspěchu a i zde nastal pokrok k lepšímu. Nicméně jsou zde stále problémy, jako např. v nárůstu složitosti vyplývající z existence řízení projektů. Další častý problém je v nejasnosti mezi vedoucími oddělení, kdo vlastně projekt vede.⁶

2.1.2 Zdroje financování investic v rámci projektu

Než je projekt realizován, je nutné udělat **investiční a finanční rozhodnutí**. Tato rozhodnutí je nutné udělat před realizací každého projektu. Investiční rozhodnutí dává odpověď na otázku, jestli je vhodné do projektu investovat a jestli je toto rozhodnutí **efektivní**. Pokud je projekt přijat, nastává finanční rozhodnutí. V tomto rozhodnutí se řeší, z jakých zdrojů se budou čerpat finanční prostředky na daný projekt. Projekt musí být finančně v čase stabilní a zároveň by mělo být dosaženo optimálních nákladů na kapitál.

U každého projektu je důležité **vyhodnocení efektivnosti investic**. Každý takovýto projekt je nutné posuzovat individuálně. Je nutné zajistit finanční stabilitu projektu a dosáhnout co nejnižších nákladů na kapitál. Základní rozdělení financování lze rozdělit podle původu zdrojů (interní a externí) a vlastnictví (vlastní a cizí). Lze využít také **samofinancování**, tzn. použití interních zdrojů. Výhoda samofinancování je v tom, že se nezvyšuje počet věřitelů a zadluženost subjektu, nejsou zde náklady na externí kapitál. Nicméně samofinancování je ovlivněno ziskem a ten může být velmi nestabilní. Navíc použití vlastního kapitálu je velmi drahý způsob.⁷ Tabulka 2.1 znázorňuje možnosti, jak financovat činnosti podniku.

⁶ VYTLAČIL, Dalibor. *Projektové řízení a řízení projektů*. Praha: České vysoké učení technické, 2008. 142 s. ISBN 978-80-01-04001-0.

⁷ DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 2. upravené vydání. Praha: EKOPRESS, 2008. 190 s. ISBN 978-80-86929-44-6.

Tabulka 2.1: **Klasifikace zdrojů financování**

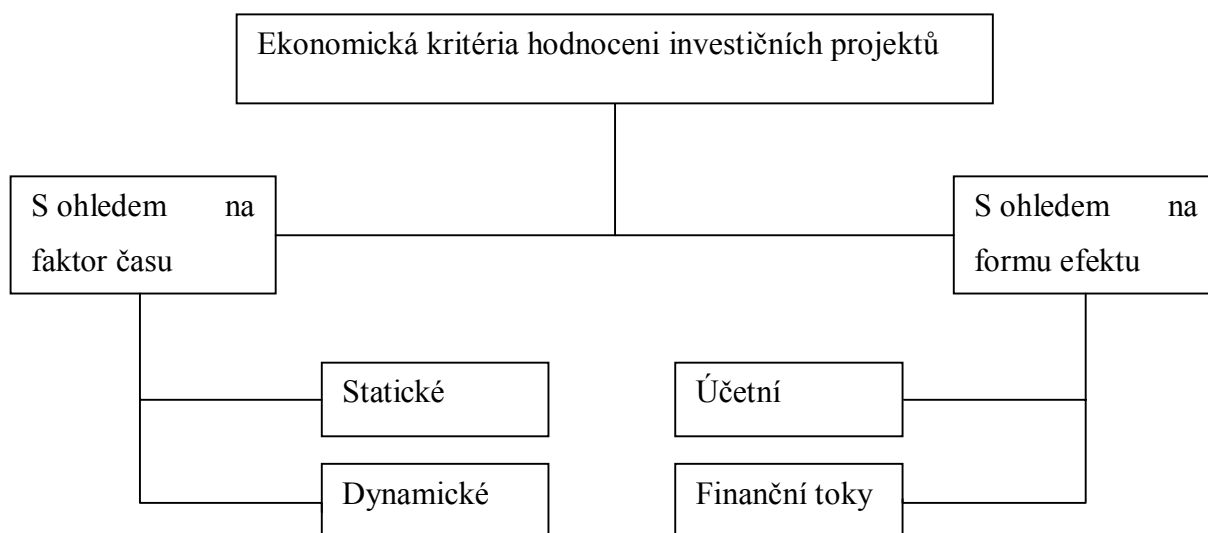
Hledisko původu zdrojů	Hledisko vlastnictví	
	vlastní zdroje	cizí zdroje
Interní zdroje	nerozdělený zisk odpisy ΔČPK	
Externí zdroje	vkłady vlastníků dotace dary	investiční úvěry emitované dluhopisy provozní úvěry dodavatelské úvěry leasing směnky

Zdroj: DLUHOŠOVÁ Dana, 2008; vlastní zpracování

2.1.3 Hodnocení efektivnosti investičních projektů

Pro výběr a realizaci investičního projektu je používáno několik metod pro posouzení investice. **Obrázek 2.1** znázorňuje, jaké jsou metody pro posouzení investic.

Obrázek 2.1: **Členění ekonomických kritérií hodnocení investičních projektů**

Zdroj: DLUHOŠOVÁ Dana, 2008; vlastní zpracování

Statické metody jsou využívány, pokud faktor času nemá vliv na rozhodování o investici. Není zcela správné abstrahování faktoru času, nicméně u určitých typů investic to není nemožné. **Dynamické metody** jsou používány tam, kde faktor času ovlivňuje přijetí či nepřijetí investice. Jde o investice, kde předpokládáme s delší dobou pořízení investičního majetku a jeho delší ekonomickou životností. **Účetní kritérium** se opírá o co nejnižší

náklady spojené jak s pořízením investice, tak s provozními náklady. Kritérium **finančních toků** pracuje s příjmy a výdaji. Pracují tedy s cash-flow. Pro vyjádření jsou finanční toky obtížnější, ale jsou v čase reálnější.⁸

V praxi se nejčastěji využívají tyto metody vyhodnocení efektivnosti investic:⁹

- a. Průměrné roční náklady,
- b. diskontované náklady,
- c. čistá současná hodnota,
- d. vnitřní výnosové procento,
- e. průměrná výnosnost,
- f. doba návratnosti.

2.2 Finanční řízení v kontextu strukturálních fondů EU

V úvodu problematiky finančního řízení v rámci strukturálních fondů EU (SF EU), jsou v dokumentu **Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013** (MFTK), uvedeny předpisy EU a také předpisy a usnesení Vlády České republiky (dále jen dokumenty). Tato nařízení jsou používána v platném a účinném znění. Nejsou zde uvedeny novely dokumentů.

Za správné zajištění aktuálních informací a informovanosti dokumentů jsou zodpovědné **řídící orgány**. Řídící orgán je vládou určený ústřední orgán státní správy či zákonem daná právnická osoba. Tento subjekt působí na úrovni NUTS I nebo NUTS II a je zodpovědný za řízení, koordinaci a implementaci programů.¹⁰

2.2.1 Obecné zásady finančního řízení v programech SF EU

Finanční prostředky, které jsou čerpány z rozpočtu Evropské unie a jsou poté alokovány na základě **finančních plánů pro každý program**. Tyto plány určují maximum, které se mohou čerpat z rozpočtu EU a národních zdrojů v jednotlivých letech programového

⁸ DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 2. upravené vydání. Praha: EKOPRESS, 2008. 190 s. ISBN 978-80-86929-44-6.

⁹ HRDÝ, Milan. *Strategické finanční řízení a investiční rozhodování*. Praha: Bilance, 2008. ISBN 80-86371-50-6.

¹⁰ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodika_2007-13__s_platnosti_od_1_07_2012_pdf.pdf.

období. Evropská komise ruší každou část rozpočtového závazku na program, která nebyla použita na předběžné nebo průběžné platby, nebo u níž:¹¹

- Pro strukturální fondy/fond soudržnosti (SF/CF) pro alokaci let 2008 – 2010 nebyla nejpozději do 31. 12. třetího roku následujícího po roce, kdy byl přijat rozpočtový závazek na daný program, zaslána akceptovatelná žádost o průběžnou platbu (pravidlo N + 3),
- pro SF/CF pro alokaci let 2011 – 2012 nebyla nejpozději do 31. 12. druhého roku následujícího po roce, kdy byl přijat rozpočtový závazek na daný program, zaslána akceptovatelná žádost o průběžnou platbu (pravidlo N + 2),
- pro EFF pro alokaci let 2007 – 2012 nebyla nejpozději do 31. 12. druhého roku následujícího po roce, kdy byl přijat rozpočtový závazek na daný program, zaslána akceptovatelná žádost o průběžnou platbu (pravidlo N + 2),
- pro SF/CF/EFF pro alokaci roku 2013 nebyla nejpozději do 31. 3. 2017 zaslána žádost o platbu konečného zůstatku.

Předloží-li Česká republika Evropské komisi žádost o **velký projekt**, který splňuje všechna kritéria v čl. 40 Obecného nařízení, sníží se částky pro tyto projekty. Pokud Evropská komise rozhodne o schválení režimu podpory, sníží se částky, kterých se potenciálně týká automatické zrušení závazků, o příslušné roční částky pro tyto režimy podpory.¹²

2.2.2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU

Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské Unie je součástí primárního práva ES/EU od roku 1986. Cílem je snižovat rozdíly mezi regiony v jednotlivých regionech členských států. V roce 2004 a následně v roce 2007 se do EU připojilo velké množství států, a proto bylo nutné toto harmonizační úsilí umocnit. Hlavní příjemci fondů byli vyzváni, aby přispěli k ekonomickému rozvoji nových členů Unie.¹³

Všechny státy světa, Evropské Unie nevyjímaje, jsou zapojeny v procesu globalizace, uvolněného obchodu, dopadů ekonomické revoluce, stárnutí obyvatel a nárůstu

¹¹ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodika_2007-13__s_platnosti_od_1_07_2012_pdf.pdf.

¹² Tamtéž.

¹³ STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. Politika hospodářské a sociální soudržnosti. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012a [5. 2. 2012]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Politika-hospodarske-a-socialni-soudrznosti-EU-\(HS\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Politika-hospodarske-a-socialni-soudrznosti-EU-(HS)).

přistěhovalectví. Aby na tyto problémy mohla EU reagovat, bylo nutné přijmout nový legislativní mechanismus. Pro období 2007-2013 se skládá z následujících součástí:¹⁴

- Obecné nařízení. Jsou stanovena společná pravidla pro Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti. Toto nařízení je založeno na zásadě řízení sdíleného Unií, členskými státy i regiony a stanoví jak nový postup programování, tak nové normy pro finanční řízení, kontrolu a hodnocení projektů. Politika soudržnosti je strukturována do tří prioritních cílů: Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, Evropská územní spolupráce.
- Nařízení pro každý ze zdrojů financování (ERDF, ESF, CF a nástroj předvstupní pomoci)
- Nové nařízení zavádějící příhraniční orgán pověřený prováděním programů spolupráce

Velkým přínosem nových právních předpisů jsou Strategické obecné zásady *Společenství pro soudržnost* a *Národní strategický referenční rámec*. Členské státy a regiony se vyzývají, aby priority Společenství převedly v národní priority a přitom si zachovaly svá vlastní specifika. Finanční pomoc je navíc méně rozptýlená a soustředí se na kategorie vyplývající ze strategie Evropské unie na pomoc růstu a zaměstnanosti (Lisabonská strategie). Prioritními osami jsou:¹⁵

- Výzkum a technologický rozvoj,
- inovace a podnikání,
- informační společnost,
- doprava, energetika,
- ochrana životního prostředí a investice do lidského kapitálu,
- politika trhu práce a lepší přizpůsobení pracovníků i společností.

Při uskutečňování této strategie prostřednictvím plánování je v mnoha oblastech garantem Evropská komise. Dohlíží, aby se investice soustředily právě na výše zmíněné priority.

Pravidla způsobilosti výdajů mají na starosti jednotlivé státy. Již tedy nejsou stanovena Společenstvím. Změna také nastala v oblasti kontrolních pravidel – pokud členský stát od

¹⁴ EUROPEAN COMMISSION. *Politika soudržnosti 2007 – 2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160s. ISBN 92-79-03801-X.

¹⁵ EUROPEAN COMMISSION. *Politika soudržnosti 2007 – 2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160s. ISBN 92-79-03801-X.

počátku prokáže spolehlivý kontrolní systém, jsou jeho povinnosti vůči Komisi méně rozsáhlé. Komise potom bude akceptovat prohlášení orgánu vnitrostátní kontroly.¹⁶

2.2.3. Úloha a význam regionální politiky

V Evropské unii patří regionální politika mezi její nejvýznamnější činnosti a na celkovém rozpočtu Unie se podílí z 35%. Po zemědělské politice jí patří druhá příčka v rámci výdajů.

Je zde několik důvodů, proč regionální politika je podporována Unií. Mezi motivy patří oblasti sociální, politické, nověji ekologické. Cílem regionální politiky je zvýšení ekonomické a sociální soudržnosti. Díky tomuto se sníží rozdíly mezi jednotlivými regiony.

Největší význam, a pro regionální politiku velmi důležitý, je motiv ekonomický. Ekonomické disparity mezi regiony ovlivňují výkonnost ekonomiky. Sbližováním regionů dochází ke zvýšení konkurenceschopnosti. Sbližování ekonomik je také nutné pro fungování měnové unie. Další oblastí, kde regionální politika pomáhá, je zmírnění důsledků v procesu integrace, kdy některé státy mohou mít problémy s restrukturalizací průmyslu či zemědělství.

Mezi politické důvody se uvádějí snahy vlád zemí udržet soudržnost země s vyspělejšími a problematičtějšími problémy.¹⁷

Regionální politika EU je založena na základních principech, které jsou sepsány v programové a právní úpravě procesu poskytování pomoci. Pro programové období 2007-2013 jsou dány tyto principy:¹⁸

- Princip programování
- Princip koncentrace
- Princip partnerství
- Princip adicionality
- Princip monitorování a vyhodnocování

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

¹⁸ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

2.2.4 Nařízení zjednodušující kohezní politiku

Při zjednodušeném systému se zmenšuje úloha Komise. Toto zjednodušení se projevuje snížením počtu fondů a programových etap. Také byla zharmonizována pravidla, kterými se řídí Fond soudržnosti a strukturální fondy. Díky změnám mohou politiku soudržnosti využívat všechny státy Unie a její občané.

Pro období 2007-2013 získala politika soudržnosti celkem **347 miliard EUR** – to je více než třetina celkového evropského rozpočtu. Zaměřuje se na prostou finanční pomoc nebo na konkurenceschopnost a růstový potenciál.¹⁹ V **tabulce 2.2** jsou popsány **cíle a nástroje pro období 2007-2013**.

Tabulka 2.2: **Cíle a nástroje politiky soudržnosti 2007-2013**

Cíle	Finanční nástroje
Konvergence	ERDF ESF CF
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Evropská územní spolupráce	ERDF
3 cíle	3 nástroje

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION [online]; vlastní zpracování

- Pro všechny fondy platí stejná pravidla programování a řízení.
- Tři nové cíle zahrnují úkoly cílů 1, 2, 3 a tří iniciativ Společenství (Interreg III, Equal, Urban) z období 2000-2006
- Fond soudržnosti (CF) v programovém období 2007-2013 nefunguje samostatně. Je součástí cíle Konvergence.
- Program Interreg III byl zaražen do cíle Evropské územní spolupráce.
- Program Urban II a Equal jsou zahrnuty do cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova nahrazuje programy Leader+ a Evropský zemědělský orientační a záruční fond.
- Z finančního nástroje pro rozvoj rybolovu se stává Evropský rybářský fond.

¹⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Politika soudržnosti 2007 – 2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160s. ISBN 92-79-03801-X.

- Evropský rybářský fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova mají vlastní právní základ.²⁰

2.3 Strukturální pomoc EU v České republice

Česká republika je členem Evropské unie a díky tomu může čerpat ze strukturálních fondů EU. Nařízení kohezní politiky jsou aplikovatelná **přímo**, jednotlivá nařízení tedy není nutné převádět do českého právního řádu. Hlavním koordinátorem pro využívání strukturálních fondů EU je *Ministerstvo pro místní rozvoj*.²¹

Klíčové zákony:²²

- zákon č. 347/1997 Sb. (o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb.)
- zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, obcích, okresních úřadech, o hl. městě Praze
- zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (ve znění pozdějších předpisů), novelizace zákona - č. 234/2006, č. 253/2011

Ministerstvo pro místní rozvoj vypracovává a uvádí do praxe koncepční dokumenty a strategie. Dále poskytuje pomoc prostřednictvím podpůrných programů. Přípravuje strategie obnovy postižených území po živelných pohromách a pohromách mimořádného rozsahu.²³

2.3.1 Rámec strukturální pomoci EU pro Českou republiku v období 2000-2013

Hlavním cílem regionální politiky je snižovat disparity mezi jednotlivými regiony v rámci celé EU a Evropy. Děje se tak prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Pro tyto fondy byla na současné období přidělena částka 347 mld. EUR. Česká republika má k dispozici 26,7 mld. EUR.

Pro období 2007-2013 bylo vytvořeno 24 operačních programů. Z toho 14 z nich financovaných prostřednictvím ERDF. Do Cíle **Konvergence** patří regiony Střední Čechy, Severovýchod, Severozápad, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Morava, Moravskoslezsko.

²⁰ EUROPEAN COMMISSION. *Politika soudržnosti 2007 – 2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160s. ISBN 92-79-03801-X.

²¹ EUROSOP.CZ: Věcně o Evropě. *Eurosop.cz* [online]. [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

²² MELECKÝ Lukáš, *Vývoj české regionální politiky* [online]. Ostrava: VŠB-EkF, 2012. [20. 4. 2013]. Dostupné z: <http://lms.ekf.vsb.cz/mod/resource/view.php?id=2531>.

²³ Regionální politika. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>

Region Praha patří do Cíle **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**. Nejvíce finančních prostředků získal cíl konvergence. Je zde také nejvíce operačních programů – jak tematické, tak regionální. Do cíle regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je zapojena pouze Praha. Posledním cílem je **Evropská územní spolupráce**.

Tabulka 2.3: **Evropské alokace v ČR v letech 2007-2013 v mld. EUR**

Cíl	Fond	EU	Částka z národního rozpočtu	Celkem
Konvergence	FS	8,8	1,5	10,3
	ERDF	13,4	2,3	15,8
	ESF	3,6	0,6	4,2
Konvergence celkem		25,8		
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF	0,3	0,04	0,3
	ESF	0,2	0,02	0,2
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost celkem		0,5		
Evropská územní spolupráce celkem	ERDF	0,4	-	0,4
	CELKEM	26,7	4,6	31,3

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION [online], 2009; vlastní zpracování

Mezi hlavní cíle v současném období patří zlepšení životního prostředí. Na tuto oblast je vyčleněno 10 mld. EUR. Polovina z toho má být investována do přímých opatření, jako jsou ochrana přírody a ovzduší, čistírny odpadních vod, podpora úsporných energetických opatření a obnovitelných zdrojů. Další investice se týkají dopravy – zde bylo vyčleněno 7,7 mld. EUR. Hlavní zaměření se týká trans-evropských dopravních sítí (TEN-T). Na výzkum, vývoj a inovace evropské fondy disponují částkou přibližně 5 mld. EUR. Dalších 1,5 mld. EUR je určených pro podporu malých a středních podniků. Pro oblast vzdělávání zaměstnanců, je připravena 1 mld. EUR. Zde je cílem zvýšit počet lidí v studiu univerzit třetího věku o 10%. Na podporu sociálního začlenění byla vyčleněna také 1 mld. EUR.²⁴

²⁴ EUROPEAN COMMISSION. *Evropská politika soudržnosti v České republice* [online]. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009, 4 s. [20.04.2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/cs_cs.pdf.

2.3.2. Strategické programové dokumenty

Vstupem České republiky do EU a následné zapojení do strukturální politiky nastala povinnost vypracovat strategické a programové dokumenty. Tyto dokumenty musí být v souladu s dokumenty a mechanismy, které používá Evropská unie.²⁵

Strategické obecné zásady Společenství

Dokument *Strategické obecné zásady společenství (CSG)* obsahuje hlavní zásady a priority politiky hospodářské soudržnosti EU pro období 2007-2013 a byly schváleny Radou EU a Evropským parlamentem v říjnu 2006. V dokumentu jsou udávány doporučené způsoby, jak využít peněžní prostředky v rámci regionální politiky. Na tento dokument poté navazuje Národní strategický referenční rámec, který vypracovává členský stát.

Přijetí tohoto dokumentu je časově náročný proces. Nejprve jej navrhne Komise, která jej zašle Evropskému parlamentu a poté Radě EU. Dokument byl schválen Parlamentem a bylo také schváleno pět nových nařízení pro strukturální fondy a Fond soudržnosti pro období 2007-2013. Tato nařízení shrnují společná pravidla programování, řízení, kontroly a hodnocení nové politiky soudržnosti. Dále čtyři specifická nařízení, která určují pravidla Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti a Evropského sdružení pro územní spolupráci.²⁶

Národní rozvojový plán 2007-2013

Národní rozvojový plán tvoří členský stát při použití principu partnerství. Definuje strategii rozvoje České republiky pro období 2007-2013 a popisuje systém koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Za jeho vypracování je zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj. Důležité body tohoto systému jsou promítnuty do Národního strategického referenčního rámce. Národní rozvojový plán je podklad pro vyjednávání s Komisí o Národním strategickém referenčním rámci.²⁷

Národní rozvojový plán obsahuje šest hlavních kapitol. První kapitola je zaměřena na současnou situaci s užším zaměřením na makroekonomickou analýzu, ekonomické, sociální a environmentální charakteristiky, stav rozvoje venkovských a městských částí a

²⁵ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
2009. ISBN 978-80-87029-56-5.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ NÁRODNÍ ROZVOJOVÝ PLÁN ČESKÉ REPUBLIKY 2007—2013. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>

zhodnocení dopadů realizace dosavadních programů. Druhá kapitola se zabývá SWOT analýzou. Třetí část se zabývá strategiemi Národního rozvojového plánu pro období 2007-2013. Zbylé kapitoly se zabývají operačními programy a informacemi o rozložení finančních zdrojů.

Česká republika je zaměřena na posílení konkurenceschopnosti jednotlivých důležitých oblastech hospodářství. Cílem Národního rozvojového plánu je přeměnit socioekonomické prostředí České republiky tak, aby se stala přitažlivým místem pro realizaci investic, práce a života obyvatel.

K naplnění globálního cíle mají dopomoci čtyři strategické cíle:

- Konkurenceschopná česká ekonomika;
- otevřená flexibilní a soudržná společnost;
- atraktivní prostředí;
- vyvážený rozvoj území.

Na tyto cíle navazují čtyři prioritní osy. Ty se dělí dále na jednotlivé priority.²⁸

Národní strategický referenční rámec

Národní strategický referenční rámec (NSRF) je základní programový dokument České republiky pro využívání fondů EU v období 2007-2013. Dokument vypracovává členská země za využití principu partnerství. Navíc dokument vytváří podklad pro jednotlivé operační programy.²⁹

Při vytváření Národního strategického referenčního rámce mohla k němu vznést připomínky i veřejnost, např. podnikatelská sféra, neziskové organizace, vysoké školy. Finální verze dokumentu byla schválena Evropskou komisí.

Dokument se skládá ze dvou hlavních částí – strategické a operační. Strategická část popisuje zvolenou strategii pro všechny definované cíle politiky soudržnosti EU. Obsahem

²⁸ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

²⁹ NÁRODNÍ STRATEGICKÝ REFERENČNÍ RÁMEC ČR 2007—2013 - VERZE ČERVENEC 2007. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007-2013>

druhé části je seznam operačních programů a rozdělení finančních prostředků mezi programy.³⁰

Operační programy

Čerpání peněžních prostředků je realizováno prostřednictvím **operačních programů**. Operační programy jsou plány konkrétních intervencí, které mají stimulovat nebo prohloubit rozvoj sektorů. Jsou to programové dokumenty pro využívání evropských fondů. Pro žadatele a realizátory projektů jsou operační programy velmi důležité.³¹

Jsou dvě varianty: tematické a regionální operační programy. První typ operačních programů má na starosti problematiku daného sektoru, oblasti. Regionální programy se vztahují na jeden region (NUTS II).

V České republice máme vládou přijato **24 operačních programů** na základě Národního rozvojového plánu ČR pro období 2007-2013 a Národního referenčního rámce. Tabulka operačních programů vč. grafického znázornění finančních příspěvků je uvedena v **příloze 1** a v **příloze 2**.³²

2.3.3. Institucionální zabezpečení realizace politik

Pro správné fungování celého systému finančních toků a kontroly programů, je nutné, aby bylo vytvořeno institucionální zázemí. V České republice pro tyto účely byly vytvořeny:

- Řídící orgány,
- platební a certifikační orgán,
- finanční útvar,
- auditní orgán,
- monitorovací výbor.

³⁰ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

³¹ Operační programy v letech 2007-2013. *Euractiv* [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/eu4you/operacni-programy-v-letech-2007->

³² MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

Nejvyšší zásadou je nutné oddělení funkcí jednotlivých útvarů.³³

Řídící orgány

Jak již bylo zmíněno, řídící orgány fungují na úrovni NUTS I a NUTS II a jsou určeny vládou České republiky. V **příloze 3** jsou popsány vládním usnesením č. 175 a č. 603 řídící orgány a jejich působnost v rámci NUTS II. Ministři příslušných resortů, případně regionální rada regionu soudržnosti, stanoví útvary, které zabezpečí nezávislou činnost řídícího orgánu.

Řídící orgán je zodpovědný za zavedení a fungování řídícího a kontrolního systému. To vše s požadavky Evropské komise a předpisů EU a ČR. Souhrn požadavků je k nalezení **v MFTK**.

Ministři, pod které spadají příslušné programy, jsou zodpovědní za naplnění jednotlivých programů. V případě regionálních programů jsou zodpovědní jednotliví předsedové regionální rady regionu soudržnosti.

Pravomoci jsou dána písemně dohodou o delegování pravomocí nebo jiným písemným právním dokumentem. Kopie těchto dokumentů jsou poskytnuty (do 10 pracovních dnů od nabytí účinnosti) národnímu orgánu pro koordinaci a auditnímu orgánu. I v případě, že řídící orgán deleguje část svých pravomocí na jinou organizaci či orgán, nese stále hlavní zodpovědnost za fungující systém.³⁴

Platební a certifikační orgán

Platební a certifikační orgán je určený vládou České republiky a výkonem funkce byl určen Národní fond Ministerstva financí.

Zde jsou uvedeny pouze některé povinnosti platebního a certifikačního orgánu. Prvně spravuje finanční prostředky z rozpočtu EU na účtech ČNB a přijímá finanční prostředky z Evropské komise. Certifikuje vynaložené výdeje a zasílá Evropské komisi certifikát o vynaložených výdajích. Spolu s tím posílá žádost o průběžnou platbu, nebo platbu konečného zůstatku.

³³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. Praha: MFČR, 2012, 112 s.

³⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodika_2007-13__s_platnosti_od_1_07_2012_pdf.pdf.

Dále převádí finanční prostředky z rozpočtu Evropské unie na účty správců jednotlivých kapitol SR a v rámci účetní jednotky Ministerstva financí eviduje četní záznamy za oblast prostředků platebního a certifikačního orgánu. Všechny vypsání funkce Platebního a certifikačního orgánu můžete nalézt v **MFTK**.³⁵

³⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodika_2007-13__s_platnosti_od_1_07_2012_pdf.pdf.

3. Realizace a využití strukturální pomoci EU v ČR v programovém období 2007-2013

3.1 Finanční pokrok realizace strukturální pomoci EU v ČR

Tato část kapitoly se zaměřuje, jakým způsobem Česká republika čerpá finanční prostředky z EU. Zde je blíže popsáno, jakou cestou a v jaké výši ČR naplňuje alokaci NSRR.

3.1.1 Rámec realizace finančního pokroku

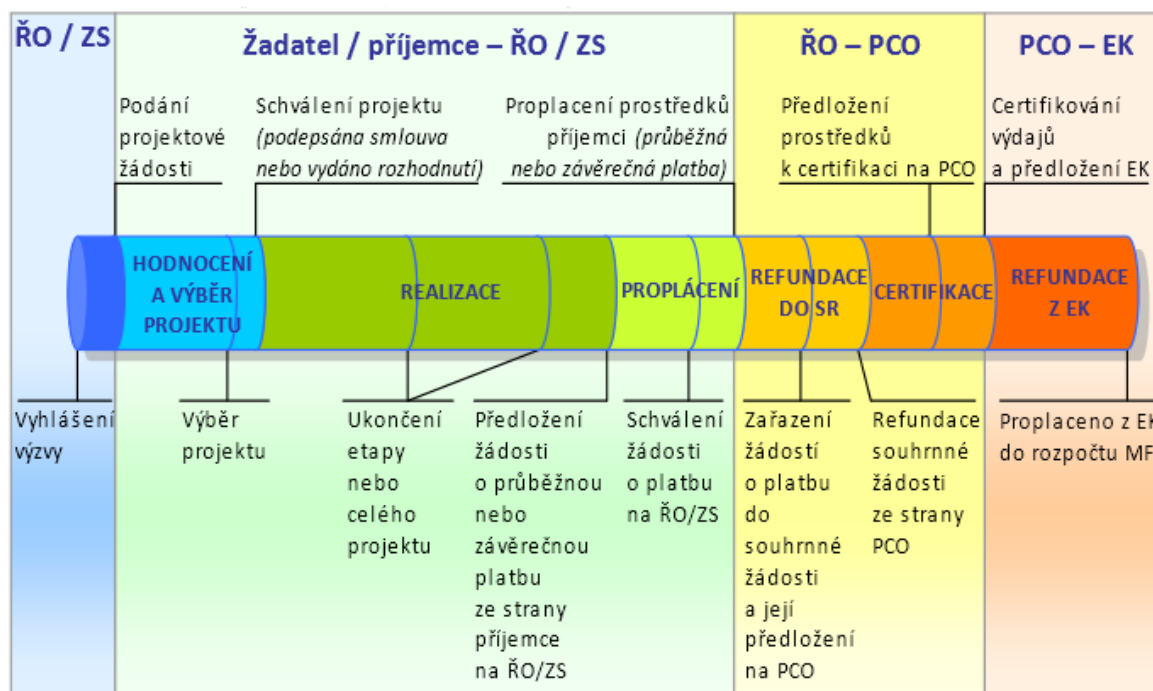
Průběh čerpání peněžních prostředků ze SF / FS není otázkou několika dnů během jednoho týdne. Také posloupnost jednotlivých kroků k proplacení není zahrnuta v jednom, dvou či třech krocích, ale ve více činnostech.

Průběh čerpání peněžních prostředků je rozdělený do **čtyř hlavních fází** – Vyhlášení výzvy, Hodnocení a výběr projektu, Realizace a proplácení, Certifikace. Tyto hlavní oddíly obsahují několik dílčích kroků k úspěšnému dokončení projektu. Podrobný popis průběhu čerpání prostředků je k nahlédnutí v **obrázku č. 3.1**.

Zastřešujícím orgánem pro všechny operační programy je **Národní orgán pro koordinaci (NOK)**. Tento orgán funguje v rámci *Ministerstva pro místní rozvoj ČR*, které bylo určeno hlavním metodickým a koordinačním orgánem politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS). Je také jediným partnerem Evropské komise v otázce realizace HSS, zabezpečuje fungování jednotného informačního systému pro řízení, koordinaci, monitoring a evaluaci operačních programů. Dále řídí nastavení informačního systému v oblasti sběru dat, jejich zpracování, uchovávání, výstupu, vyhodnocování a přenosu.³⁶ **Obrázek 3.1** zobrazuje průběh čerpání finančních prostředků. Pod tímto obrázkem jsou dále popsány hlavní body tohoto schématu.

³⁶ STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. Národní orgán pro koordinaci. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012 [20.4.2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci>.

Obrázek 3.1: Schéma průběhu čerpání finančních prostředků.

Zdroj: MMR [online], 2013a, s. 8

Níže jsou popsány čtyři fáze průběhu čerpání finančních prostředků ze SF/FS:³⁷

1. Vyhlášení výzvy

Jednotlivé výzvy jsou pravidelně vyhlášovány **řídícím orgánem** (dále jen ŘO) či **zprostředkujícím subjektem** (dále jen ZS) a jsou časově vymezeny. Výzvy jsou předloženy k jednotlivým prioritním osám a oblastem podpory.

2. Hodnocení a výběr projektu

Žadatel o dotaci je povinný podat žádost o podporu v termínech vyhlášených ŘO / ZS. Žádost musí splňovat cíle operačního programu, ke kterému je výzva určená. ŘO / ZS hodnotí jednotlivé žádosti a na základě daných kritérií vybírá projekty, kterým bude udělena dotace. S úspěšnými žadateli je podepsán právní akt o poskytnutí dotace.

3. Realizace a vyplácení

Příjemce (žadatel) dotace předkládá ŘO / ZS žádost o platbu. Platby příjemcům probíhají formou **ex-post** plateb (následné vyplácení výdajů vynaložených na projekt), nebo **ex-ante** formou (vyplácení výdajů již před realizací výdajů na projekt).

³⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20.3.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

Všechny výdaje spojené s projektem musí být efektivní, hospodárné a transparentní. Musí také odpovídat podmínkám realizace projektu. Tyto podmínky jsou součástí Rozhodnutí / Smlouvě o poskytnutí dotace. Výdaje musí být podloženy doklady. Žadatel může být vyzván o předložení dokladů spojené s projektem a žádost kontroly či auditního vyšetření.³⁸

4. Certifikace

Systém finančních toků z EU je založený na principu **předfinancování ze státního rozpočtu**. V praxi to funguje následovně: finanční prostředky určené na operační programy jsou nejprve propláceny ze státního rozpočtu. Až poté je podíl EU (až 85%) refundován zpět do dané kapitoly státního rozpočtu ze zdrojového účtu **Platebního a certifikačního orgánu** (PCO). Důležité je, aby dané kapitoly státního rozpočtu / ŘO měly dostatečný objem finančních prostředků.

Mezi roky 2008 – 2012 byl v České republice problém, kdy byly pozastaveny dotace z EU pro ministerstvo školství. Proplácení výdajů žadatelům muselo pokračovat. Dokud ale nebyly provedeny změny kontroly výdajů, všechny výdaje šly na úkor státu a státního rozpočtu. Po provedených změnách bylo opět povoleno proplácení finančních prostředků ze strany EU.³⁹

Pro správné pochopení dalších souvislostí jsou v následující kapitole důležité pojmy.

3.1.2 Základní terminologie finančních toků

Pro správné pochopení užívané terminologie je zde slovník pojmů.⁴⁰

- **Celková finanční alokace** – jde o celkový objem financí (většinou udávaný za celé programové období) ze zdrojů fondů EU a příspěvků členského státu. Může být udávána jako celek, nebo jako množství finančních prostředků pro daný stát nebo určitý operační program.
- **Finanční toky** – představují cestu finančních prostředků od Evropské komise (EK) ke konečnému příjemci/uživateli. V současném programovém období 2007-2013 jsou založeny na principu předfinancování ze státního rozpočtu (SR). Řídícímu orgánu jsou převedeny prostředky ze SR, které pak dále využívá k financování

³⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. Slovník pojmů. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012 [22. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/Abecedni-seznam-pojmu>.

schválených projektů. Realizátor projektu podá žádost o proplacení již uskutečněných výdajů, které jsou mu po schválení žádosti z prostředků řídicího orgánu proplaceny. ŘO v cyklech vystavuje žádosti o doplnění zdrojů skrze Platební a certifikační orgán (PCO). Ten poté opět pravidelně žádá EK o platby na svůj účet. Platby jsou poté převedeny ŘO, který předtím projekty předfinancoval ze SR.

- **Evaluace** – je proces, který vyhodnocuje využívání prostředků z veřejných rozpočtů. Hodnotí se nastavení operačních programů, jejich realizace, kvalita poskytování informací, kvalita projektů, naplňování cílů a indikátorů.
- **Certifikace uskutečněných výdajů** – znamená potvrzení správnosti údajů předložených řídicím orgánem PCO. Ten kontroluje zda nastavené řídicí a kontrolní systémy fungují řádným způsobem a předpisy EU a ČR vztahující se k problematice poskytování pomoci z fondů EU jsou správně aplikovány. Výsledkem certifikace je zpracování žádosti o platbu PCO Evropské komisi, která následně udělí programu certifikát. Certifikace se provádí za každý operační program zvlášť.
- **Globální grant** – stát nebo ŘO může pověřit jiný subjekt k řízení a provádění části operačního programu
- **Individuální projekt** – projekt, jenž nespadá pod grantové schéma. Realizátor individuálního projektu obdrží podporu přímo. Koneční příjemci jsou vždy i konečnými uživateli.
- **Konečný uživatel** – subjekt, který realizuje projekt a přijímá prostředky z fondů EU. Pokud jde o grantové schéma, je konečným uživatelem realizátor grantových projektů předkládaných do grantových schémat. Nositelé grantových schémat jsou konečnými příjemci. U individuálních projektů jsou koneční příjemci totožní s konečnými uživateli.
- **Monitorovací indikátory** – jsou to ukazatele sloužící k monitorování průběhu a výsledku realizace projektů, programů, prioritních os a oblastí podpory vzhledem k určeným cílům. Seznam indikátorů schvaluje monitorovací výbor a je součástí prováděcího dokumentu.
- **Oprávněný žadatel (příjemce podpory)** – jedná se o více typů žadatelů (kraje, obce, MSP, FO, neziskové organizace atd.). Přesněji udané specifiky jsou součástí konkrétní výzvy oblasti podpory nebo příručky pro žadatele.

- **Projektová žádost** – neboli formulář vyplňuje žadatel s cílem získat finanční podporu z fondů EU díky určitému programu. Pro podávání a zpracovávání žádostí se využívá elektronický systém, nebo kombinace elektronického formuláře a papírové přílohy žádosti. Projektová žádost musí být zpracována v souladu s podmínkami OP a předložena ve stanoveném termínu zprostředkujícímu subjektu.
- **Prostředky kryté smlouvou** – finanční prostředky v projektech, u kterých byla podepsána Smlouva o financování.
- **Rozhodnutí o poskytnutí dotace** – jde o právní akt, který poskytuje peněžní prostředky konečnému příjemci. Rozhodnutí je v kompetenci příslušného ŘO a je vydáváno na celou dobu uskutečňování daného projektu.
- **Řídící orgán** – nese hlavní odpovědnost za realizaci OP. ŘO je určen pro každý OP a má za úkol sledovat, jestli je poskytování pomoci efektivní a zda jsou dodržovány zásady jednotlivých OP. Funkci ŘO plní příslušná ministerstva či regionální rady.
- **Schválené prostředky** – finanční prostředky v projektech, které byly schváleny k financování. Ne vždy jsou všechny realizovány.
- **Smlouva o financování** – je uzavírána mezi úspěšným žadatelem a ŘO daného OP. Upřesňuje tzv. Rozhodnutí o poskytnutí dotace, tím, že blíže specifikuje podmínky poskytnutí finanční pomoci (např. rozpis finančního krytí projektu či stanovení způsobu proplácení finanční pomoci).
- **Výzva k předkládání žádosti** – jde o aktivitu ŘO jednotlivých OP s přesně stanovenými termíny, během nichž jsou přijímány žádosti o dotace. Výzvy jsou veřejně vyhlášeny v tisku a na internetových stránkách. Mohou být časově neomezené (průběžné) či omezené (kolové). Každá výzva musí obsahovat popis vyhlašované oblasti podpory včetně specifikace oprávněných žadatelů.
- **Zprostředkující subjekt** - veřejný či soukromý subjekt pověřený ŘO provádět činnosti týkající se konečných příjemců jeho jménem. Je partnerem předkladatelů žádostí o podporu, pomáhá správnému výběru a následné realizaci projektů.
- **Žádost o platbu** – zasílána příjemcem prostřednictvím ŘO nebo implementačního orgánu. Děje se tak v pravidelných intervalech předem stanovených Smlouvou, o financování / Rozhodnutím o poskytnutí dotace.

3.1.3 Aktuální stav čerpání finančních prostředků z fondů EU v ČR

Od začátku programového období ke dni **6. března 2013** bylo na území ČR v rámci politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU podáno celkem **93 761 žádostí** o podporu v celkové hodnotě **1353,2 mld. Kč**. To odpovídá 170,4% celkové alokace NSRR pro období 2007-2013. Dosud bylo vydáno **40 868 Rozhodnutí / Smluv o poskytnutí dotace** ve výši 651,7 mld. Kč. **Výše proplacených prostředků** dosahuje částky **414 mld. Kč**. Certifikované výdaje, které byly předloženy Evropské komisi, činí 233,4 mld. Kč. Přehled všech částek a procentuálních poměrů ke dni 6. 3. 2013 jsou k naleznutí v **tabulce 3.1**.

Tabulka 3.1: **Přehled finančního pokroku ke dni 6. 3. 2013**

Výše v Kč		% alokace NSRR
Prostředky v žádostech	1353,2 mld	170,4 %
Prostř. kryté Rozhodnutí / Smlouvami	651,7 mld	82,1 %
Proplacené prostředky	414,0 mld.	52,1 %
Certifikované výdaje	233,4 mld.	29,4 %

Zdroj: MMR [online], 2013; vlastní zpracování

Jak je vidět, je zde velká poptávka po finančních dotacích z EU. Poptávka je o 75% vyšší, než finanční možnosti pro období 2007-2013. Nicméně ŘO / ZS od začátku programového období vydal méně než polovinu Rozhodnutí / Smluv o poskytnutí dotace z původních žádostí o podporu.

Mohlo by se zdát, že údaj *proplacené prostředky* jsou velmi nízké, pouze lehce nad 52%. Navíc, když vezmeme v úvahu, že rok 2013 je poslední rok tohoto programového období. Nicméně zde funguje pravidlo n+3, resp. n+2. Tedy i po skončení současného období je zde čas na vyplacení finančních prostředků., nejpozději do roku 2015.

Dá se předpokládat další nárůst proplacených finančních prostředků. Jelikož mnoho projektů je stále realizováno a tyto projekty nemají dosud právo na proplacení výdajů. Jaká budou konečná čísla, se momentálně nedozvíme.⁴¹

⁴¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

Podané žádosti

Ke dni 6. 3. 2013 bylo žadateli předloženo celkem 67 629 žádostí o dotaci na individuální projekty ze strukturálních fondů / fondu soudržnosti a národních zdrojů. V rámci OP Lidské zdroje a zaměstnanost a OP Vzdělání pro konkurenceschopnost bylo předloženo 106 žádostí na globální granty v celkové hodnotě 35mld Kč. V rámci globálních grantů žadatelé podali 26 132 žádostí na grantový projekt.⁴²

Smlouvy / Rozhodnutí o poskytnutí dotace

K 6. 3. 2013 bylo ŘO / ZS ke spolufinancování ze strukturálních fondů / fondů soudržnosti a národních zdrojů schváleno 34 247 individuálních programů v hodnotě 624,4 mld. Kč a 105 grantových projektů v celkové hodnotě 32,6 mld. Kč. Celkový objem finančních prostředků s vydanou Smlouvou / Rozhodnutím o poskytnutí dotace představuje 82,1% celkové alokace NSRR.

Graf 2.1 v příloze nabízí srovnání jednotlivých operačních programů na základě počtu projektů a finančních prostředků Smlouvou / Rozhodnutím o poskytnutí dotace od začátku současného programového období k celkové alokaci operačních programů.

Pokud se podíváme na meziměsíční srovnání tak zjistíme, že celkový počet individuálních programů se Smlouvou / Rozhodnutím o poskytnutí dotace se zvýšil o 278 projektů a jejich celková hodnota stoupla o 4,4 mld. Kč. Počet garantovaných projektů se zvýšil o 164 projektů. V peněžních hodnotách o 0,6 mld. Kč. Počet schválených globálních grantů se v meziměsíčním srovnání nezměnil. Naopak u OP Lidské zdroje a zaměstnanost došlo k navýšení o 200,0 mil Kč u globálních grantů u výzev v oblasti podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb a 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit.⁴³

Proplacené prostředky příjemcům

Ke dni 6. 3. 2013 byla příjemcům vyplacena částka v souhrnné výši **414,0 mld. Kč**, což představuje **52,1 % celkové alokace NSRR a 63,5 % finančních prostředků bylo vyplaceno Smlouvou / Rozhodnutím o poskytnutí dotace.**

⁴² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

⁴³ Tamtéž.

Ve srovnání, ke dni 4. 4. 2012 bylo příjemcům na jejich účty proplaceno celkem **327 mld. Kč**, což bylo **42,1% celkové alokace NSRR**. Jde tedy o nárůst 87 mld. Kč. Pokud bychom srovnali data ke dni 4. 4. 2013, bude částka ještě vyšší. Na nová data si budeme muset počkat k vydání nové *Měsíční monitorovací zprávy*.

V meziměsíčním srovnání, již roku 2013, došlo v ROP Moravskoslezsko, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost a OP Podnikání a inovace k největšímu relativnímu navýšení (o 2,4%, 2,3% resp. 1,9%). Doposud bylo finančně ukončeno 19 248 projektů v rámci individuálních projektů a garančních projektů v celkové výši 213,7 mld. Kč. U 47,1% projektů z oblasti strukturálních fondů, fondů soudržnosti a národních zdrojů byla ukončena administrativní a realizační činnost.⁴⁴

Certifikované výdaje předložené Evropské komisi

K 6. 3. 2013 Platební a certifikační orgán certifikoval celkové výdaje za 233,4mld Kč. To dělá 29,4% celkové alokace NSRR. V této částce jsou zahrnuty výdaje na individuální projekty a globální granty z fondů Evropské unie a z národních veřejných zdrojů (85%, resp. 15%).

V meziměsíčním srovnání došlo k poklesu certifikovaných výdajů u OP Doprava a OP Životní prostředí. Důvodem bylo vyřazení některých položek z certifikace. Na základě auditu administrativní kapacity byly u OP Doprava vyjmuty z certifikovaných výdajů položky, které se vztahovaly k mzdám technické pomoci. Tento audit byl proveden v lednu 2013 ze strany Evropské komise.

V rámci OP Životní prostředí odstoupil žadatel projektu „Vybavení pro kompostárnu Chytnice. Díky tomu v OP Životní prostředí nastal pokles certifikovaných výdajů.⁴⁵

3.1.4 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti podaných žádostech

V této části je popsáno, jakým způsobem se v čase vyvíjí čerpání finančních prostředků v rámci finančního toku odrážejícího objem podaných žádostí **od roku 2008 do roku 2012**. Jedná se vždy o **kumulovaná data** k měsíci prosinec daného roku. Přehled všech tabulek je k nahlédnutí v **příloze 4**. Kompletní tabulky jsou k dispozici na stránkách

⁴⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

⁴⁵ Tamtéž.

www.strukturalni-fondy.cz v Měsíční monitorovací zprávě. Jsou zde jak aktuální, tak archivní dokumenty, ze kterých bylo čerpáno.

Údaje v tabulkách v **příloze č. 3a počet %** jsou vypočítány jako podíl **Podané žádosti v mil. Kč / Celková alokace NSRR 2007 – 2013 v mil. Kč**.

Finanční prostředky v podaných žádostech by měly v čase růst. A to z důvodů, jako je vyšší znalost, jak tyto prostředky čerpat, vypracovávání nových projektů a žádostí, rozšiřování povědomí o možnosti čerpat tyto prostředky a jejich lepší využitelnost.

Podle tabulky se téměř ve všech případech postupně navyšování částek v žádostech uskutečňuje. Pouze u OP VaVpl je meziročně, za roky 2010 a 2011, částka v podaných žádostech s klesající tendencí. U ostatních operačních programů je tendence zvyšující se, což je pro Českou republiku jediné dobře. Největší meziroční nárůst finančních prostředků v žádostech bylo zaznamenáno v OP VK. Bylo to mezi roky 2010 a 2011 a nárůst činil 68 917 mil. Kč. Nejvyšší částky v podaných žádostech vykazují OP D, OP ŽP a OP PI. Na opačném konci jsou OP TP, OP PK a OP PA.

Pokud srovnáme ESF, ERDF a FS, jednoznačně nejvyšší částky v podaných žádostech je v **ERDF** – přes 700 000 mil Kč. Alokace NSRR v podaných žádostech převyšuje finanční kapacitu pro současné období a to výrazně. Pouze v roce 2009 dosahovaly částky 93,7% alokace. Teoreticky by nebyly využity všechny dostupné finanční prostředky.

Dále je nutné zmínit **počty podaných žádostí**. Pokud v rámci OP D bylo v žádostech evidováno nejvíce finančních prostředků, pak v počtu žádostí již OP D není na prvních příčkách. Je to dáno finanční náročností, na které je tento OP určen. Jedná se o výstavby silnic, dálnic a infrastruktury. Zde se nedá očekávat, že počet žádostí ročně půjde do tisíců. Na tisícové počty žádostí mají ambice jiné OP. V roce 2008 byly nejžádanější OP ŽP, OP PI a OP VK. Naopak OP VaVpl nezaznamenal ani jednu žádost. Z regionálních OP byly v počtu žádostí neúspěšnější ROP JZ a JV. Na druhém konci se nacházel ROP SZ.

Pro další roky je charakteristická zvyšující se tendence podaných žádostí. Nejvyužívanější operační programy jsou OP ŽP, OP PI, OP VK. V rámci regionálních operačních programů došlo k jisté vyrovnanosti. Stále nejvíce žádostí zaznamenává ROP JZ. Avšak mezi ostatními ROP již nejsou velké rozdíly.

Při porovnání počtu žádostí mezi ESF, ERDF a SF jednoznačně vede ERDF. Za rok 2012 a 2011 se rozdíl mezi ERDF a ESF, SF snížil. Do té doby však jakoby o prostředky mimo tzv. *tvrdé programy* nebyl zájem.

Celkově je vývoj v čase této části pozitivní. Výše žádostí a výše finančních prostředků v těchto žádostech stále stoupá. To znamená zájem o finanční pomoc a tedy o spolufinancování projektů.

3.1.5 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti projektů s vydanými Rozhodnutími / Smlouvami

Další oblast porovnání se zabývá **Rozhodnutím / Smlouvami**. Tabulka v **příloze 5**, zabývající se touto oblastí, se nacházející se v **příloze**. Zde jsou již projekty, které byly podané, nebyly vyřazeny z administrace a prošly schvalovacím procesem.

Ve srovnání v čase zde již není ve všech případech progresní trend, co se týče žádostí v mil. Kč. V rámci OP D mezi roky 2008 a 2009 je vidět propad o 8 311,9 mil Kč. Za tímto poklesem ovšem nestojí nižší počet schválených projektů. Ten naopak stoupl z 55 na 88 schválených projektů. I v dalších letech počet těchto projektů stoupá. Nezájem o OP D tedy nebyl, ale projekty měly nejspíš nižší finanční nákladnost.

Další operační program s poklesem finanční částky je OP ŽP mezi roky 2009 až 2010 o částku 20 420,6 mil. Kč. Zde to opět nebylo zapříčiněno poklesem schválených projektů. Ty rostly, byť nepatrně o 31 projektů, na celkových 2 648. Opět nejspíš šlo o méně finančně náročné investice. V dalších letech počet schválených projektů opět rostl a v prosinci 2012 jich bylo celkově 5 441.

Z regionálních operačních programů meziroční pokles zaznamenal pouze ROP JZ z částky 6 998,6 mil. Kč na částku 3 731,4 mil Kč. Bylo to mezi roky 2009 až 2010. Ani zde nebylo schváleno meziročně méně projektů. V rámci regionálních operačních programů, ROP JZ patří co do počtu podaných žádostí na přední příčku. Na druhou stranu je zde mnoho žádostí, které jsou vyřazené z administrace a ke schválení tak pokračuje mnohem méně projektů.

Posledním operačním programem s negativními meziročními finančními toky je OP PA mezi roky 2010 až 2011. Zde je finanční pokles ovšem minimální – 256,2 mil. Kč. A ani zde není zaznamenán pokles schválených projektů – 482 vs. 486.

Meziroční pokles mezi roky 2008 až 2009 zaznamenal FS o sumu v projektech v hodnotě 14 787,6 mil. Kč. Zde taktéž nebyl zaznamenán pokles počtu schválených projektů.

Ovšem jsou zde i pozitivní růsty a to ve zbývajících obdobích a operačních programech. Nejvyšší meziroční finanční přírůstek, v rámci projektů s vydaným Rozhodnutím /

Smlouvou, zaznamenal OP D v období 2009 až 2010. Jednalo se o částku 107 818,8 mil. Kč. Počet takto schválených projektů vzrostl z 88 na 118.

Celkově tedy nelze říct, že by za případnými poklesy objemu částek v projektech stál nezájem o operační programy. Ani v jednom případě nebyl zaznamenán pokles schválených projektů k financování. Šlo tedy nejpravděpodobněji o projekty s nižší finanční náročností.

Co se v tomto případě týče alokace NSRR, tak zde již nedosahuje přes 100%. Technicky to ani není možné, jelikož není možné utratit více finančních prostředků, než je k dispozici.

3.1.6 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti proplacených prostředků příjemcům

Nové období pro čerpání finanční pomoci z fondů EU začalo v roce 2007. Nicméně Česká republika mohla začít tyto prostředky čerpat až v roce 2008. V tomto roce byly již některé výdaje proplaceny, nicméně procento těchto prostředků bylo minimální. Za rok 2008 bylo nejvíce proplaceno v OP D. Zde se ale jedná často nákladné výdaje.

Od roku 2009 směřují proplacené finanční prostředky příjemcům k pozitivnímu nárůstu. Ani v jednom případě není negativní meziroční tendence. Přehled v čase je možno vidět v tabulce **příloze 6**. Zatím nejvíce finančních prostředků bylo proplaceno v rámci ERDF (209 965,7 mil. Kč). V rámci operačních programů bylo nejvíce proplaceno v OP D, dále OP ŽP a OP PI.

S přibližujícím se koncem programového období, a následném, novém období, kdy je taktéž možné proplácet finanční částky do roku 2015, je zvyšující se trend logický. Teoreticky by neměl nastat případ, kdy prostředky příjemcům nejsou proplaceny, pokud splnili všechny podmínky. Pokud nastane problém a Komise neproplatí prostředky zpětně státu, pro příjemce nenastává žádná změna. Stát je totiž povinen tyto výdaje příjemcům uhradit. Vznikl-li problém na straně státu a Komise požaduje odstranění příčin či napravení, stát toto rozhodnutí musí respektovat, chce-li získat finance z fondů. Toto se již České republice stalo. Konkrétněji o tom bude řeč v kapitole 4.

3.1.7 Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU v oblasti certifikovaných výdajů předložené EK

Poslední sledovanou oblastí je objem certifikovaných prostředků směrem k Evropské komisi. Podle tabulky v **příloze 7** je možno vysledovat již jisté problémy. V některých případech, při meziročním srovnáním výše předložených výdajů, je vidět stagnace. Ta je

zapříčiněna tzv. **pozastavením certifikace**. Toto pozastavení se týká jak tematických, tak regionálních operačních programů. Některé pozastavení mělo kratší charakter, jiné delší. V rámci tematických operačních programů se pozastavení dotklo OP D, OP ŽP, OP VaVpI.

3.3 Věcný pokrok

Tato kapitola je zaměřena na věcné naplňování **cílů NSRR ČR**. Každá část kapitoly je věnována jednomu konkrétnímu cíli. Tento cíl je obecně popsán, jaké má naplňovat cíle a k čemu přispívá. Dále zde bude popsáno, které operační programy a jakým způsobem přispívají k plnění daného cíle NSRR.

V další části jsou popisovány vybrané **indikátory** pro daný cíl spolu s komentáři jejich plnění. Hlavně v případě problémů, jako je nenaplňování cílových hodnot nebo předzavazkování / přeplňování indikátorů.⁴⁶

Cíl 1 „Konkurenceschopná česká ekonomika“

Zaměření cíle

Jak již z názvu vypovídá, cílem je podpořit českou ekonomiku tak, aby byla konkurenceschopná. Evropská unie se snaží motivovat k rozšiřování podnikání. Je zde tedy zaměření na podnikatelský sektor, podporu kapacit pro výzkum a vývoj (VaV). Důležitým pro Českou republiku je také podpora cestovního ruchu a využití kulturního zaměření, které mají dopad i na další oblasti podnikání. Nejen sama podpora, ale také zvyšování produktivity v těchto sektorech je klíčové. Pomocí inovací a strukturálních změn jde také o urychlení udržitelného hospodářského vývoje. Výsledkem všech těchto snažení by měla být **zdravá ekonomika**, která tvoří základ pro **udržitelný hospodářský růst**.⁴⁷

Základní komentář k plnění cíle

Naplňovat Cíl 1 NSRR ČR nejvíce pomáhají aktivity prostřednictvím *OP Podnikání a inovace* (OP PI) a *OP Výzkum a vývoj pro inovace* (OP VaVpI). V oblasti cestovního ruchu fungují aktivity prostřednictvím *Integrovaného OP* a *regionálních OP*.

Podle měsíční monitorovací zprávy za měsíc únor 2013 je stav věcného plnění prvního cíle NSRR uspokojivý. V plnění některých indikátorů ve finančním čerpání lehce zaostává OP

⁴⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

⁴⁷ Tamtéž.

Podnikání a inovace. Aktivita tohoto operačního programu jsou realizovány prostřednictvím finančních nástrojů, kdy věcné plnění je obtížně sledovatelné. Navíc mnohé výsledky bude možné sledovat až v době udržitelnosti.

OP Výzkum a vývoj pro inovace mělo od počátku období krátké zpoždění oproti ostatním operačním programům. Nicméně i přesto vykazuje lehké přezávazkování indikátorů.

U regionálních operačních programů je evidováno prozatímní dosahování cílových hodnot.⁴⁸

Detailní popis cíle

Příjemci využívající čerpání z fondů se zavázali vytvořit celkem 20.013 pracovních míst a to k březnu 2013. Tato místa měla být vytvořena v podnicích se zaměřením na cestovní ruch, výzkum a vývoj nebo inovace. Celkem ke dni 6. března 2013 bylo vytvořeno 15.609 pracovních míst. Dosáhnutí cíle bylo dosaženo ze **78 %** plnění cíle.

Jak již bylo řečeno, plnění cílů v některých oblastech má **dlouhodobější charakter**. Současným problémem je zpoždění naplňování některých indikátorů. Toto zpoždění je způsobené pozastavením programů podpory *Start* a *Záruka*, které se realizují prostřednictvím *Českomoravské rozvojové a záruční banky* (ČMZRB). Vyjednávání o znovuspouštění programů probíhá a řídicí orgán (ŘO) předpokládá znovuspouštění během roku 2013.

Podporou malých a středních podniků (MSP) a s tím spojené otevření nových pracovních míst se počítá při spuštění *seed fondu* v první prioritní ose. *Seed* je fáze vývoje firmy okamžitě po jejím vzniku. Seed fondy podporují začínající inovativní firmy. Doposud bylo podpořeno 4.478 projektů na podporu MSP díky finančním prostředkům z fondů. Každý jeden podpořený projekt znamená podporu pro jeden malý a střední podnik. Celkově tedy bylo podpořeno 4.478 MSP z celkového závazku 5.447, to je **82 %** plnění cíle. Díky zavedení efektivnějších technologií, jako jsou stroje pro výrobu, IT vybavení) se podařilo podnikům zvýšit jejich přidanou hodnotu. Tento přírůstek přidané hodnoty u těchto firem je 29,2%. Dalším indikátorem je **uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací**. K 6. březnu 2013 příjemci OP Podnikání pro inovace vytvořili celkem 1.462 inovačních aktivit. Původně se

⁴⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20.3.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

zavázali vytvořit 3.084 procesních, produktových, marketingových a organizačních inovací. Bylo tedy dosaženo **47 %** naplnění cíle.

V rámci Cíle 1 NSRR ČR je druhou aktivitou **rozvoj kapacit VaV pro posílení inovací** a děje se tak hlavně prostřednictvím OP Výzkum a vývoj pro inovace. Původním záměrem bylo vytvořit v oblasti VaV 4.709 nových pracovních míst v podpořených 8 centrech excelence a 40 regionálních VaV centrech. Novou infrastrukturu má využívat 5.605 studentů všech ročníků. V rámci OP Výzkum a vývoj pro inovace jsou zde alokovány velké finanční poptávky v projektech s vydaným Rozhodnutím a je zde také podhodnocení cílových hodnot při plánování OP. Prozatím je naplňování hodnot indikátorů zpomalení díky pozdějšímu schválení operačního programu. Nicméně s postupným ukončováním projektu a předkládáním závěrečných zpráv se očekává postupný růst hodnot. Dosud se vytvořilo téměř 1 500 pracovních, což je necelých **32 %**. Některá výzkumná centra financovaná díky OP Výzkum a vývoj pro inovace již tedy úspěšně fungují.

Třetí aktivitou Cíle 1 NSRR ČR je **vyvážený rozvoj cestovního ruchu**. Tato aktivita je realizována prostřednictvím Integrovaného OP a regionálními OP. Indikátory této aktivity jsou také přezávazkované. Národní podpora cestovního ruchu, která je realizována Integrovaným OP, zaostává za aktivitou regionálních operačních programů. Je to dáno nedostatečnou činností příjemců při realizaci projektů. Další příčinou je zdlouhavý proces schvalování projektových žádostí. K tomu přispívá čekání na vyjádření ÚOHS. Projekty, které byly schválené, mají vytvořit nebo zrekonstruovat 897,6 km cyklostezek a cyklotras. Zatím bylo takto učiněno u 690,4 km cyklostezek či cyklotras, což je necelých **77 %**. K 6. 3. 2013 bylo z celkových 219 památkových objektů zrekonstruováno 149 z nich, tedy **68 %**.⁴⁹

⁴⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20.3.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

Tabulka 3.2: Vybrané projektové indikátory cíle 1 „Konkurenceschopná česká ekonomika“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
070100	Počet nově vytvořených pracovních míst - celkem	Počet míst	0,0	30 828,0	20 013,0 ¹	15 609,3
110300	Počet nově vytvořených pracovních míst, zaměstnanců VaV - celkem	Počet míst	0,0	2 500,0	4 709,4	1 480,8
380100	Počet projektů na podporu MSP	Počet projektů	0,0	5 680,0	5 447,0 ¹	4 478,0
380611	Přírůstek přidané hodnoty u podpořených firem	Počet procent	0,0	30,0	N/A ²	29,2
382135	Uvedení na trh nových nebo inovovaných produktů, zavedení procesních, organizačních a marketingových inovací	Počet	0,0	3 000,0	3 084,0	1 462,0
110815	Počet studentů všech stupňů, kteří využívají vybudovanou infrastrukturu / zapojených do činnosti centra	Počet studentů	0,0	900,0	5 605,0	495,0
110700	Počet center excelence	Počet	0,0	5,0	8,0	0,0
111100	Počet fungujících regionálních VaV center	Počet center	0,0	20,0	40,0	0,0
520212	Počet nově vytvořených pracovních míst v rámci projektů na rozvoj cestovního ruchu	Počet míst	0,0	1 828,0	2 584,1	1 409,0
610112	Délka nově vybudovaných nebo rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras	Počet km	0,0	728,0	897,6	690,4
632200	Počet zrekonstruovaných památkových objektů	Počet objektů	0,0	132,0	219,0	149,0

Zdroj: MMR [online], 2013, s. 20

Cíl 2 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“

Zaměření cíle

Tento cíl se zaměřuje na podporu **měkkých projektů**. Cílem těchto projektů je vytvořit **kvalifikovanou, flexibilní pracovní sílu, společnost soustavně zvyšující svoje vzdělání, efektivní systém veřejné správy a služeb**.

Cíl 2 NSRR ČR má za úkol podporovat rozvoj společnosti a zlepšit obyvatelům kvalitu života. Jde o vytvoření vzdělávacího systému, který by přispěl k rozvoji znalostní ekonomiky a stal by se zdrojem efektivní a flexibility trhu práce v České republice. Jsou zde podporovány aktivní nástroje, které zajišťují včasnou identifikaci potřeb v oblasti vzdělávání a posilují spolupráci mezi vzdělávacími a výzkumnými institucemi.⁵⁰

⁵⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

Základní komentář k plnění cíle

Na rozvoji Cíle 2 NSRR ČR se v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti podílí programy, které jsou spolufinancované z Evropského sociálního fondu (ESF). Patří zde *OP Lidské zdroje a zaměstnanost*, *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* a *OP Praha-Adaptabilita*. *Integrovaný OP* se angažuje v oblasti infrastruktury veřejné správy.

U operačních programů spolufinancovaných z ESF jsou cílové hodnoty indikátorů přezávazkované. Jedná se hlavně o *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* a *OP Praha-Adaptabilita*.⁵¹

Detailní popis cíle

Původním záměrem příjemců Cíle 2 NSRR ČR bylo podpořit 3,4 mil. osob a z toho 885,9 tis. v počátečním vzdělání. Dále se příjemci zavázali vytvořit nových 42,6 tis pracovních míst. V současné době bylo podpořeno díky rekvalifikačním kurzům, odborné konzultace, stáže, školení, odborné praxe téměř 4,4 mil. osob (**129 %**). Část z toho tvořili studenti v počátečním vzdělání – celkem 559,4 tis studentů (**63 %**). Nově bylo vytvořeno 51,7 tis. pracovních míst (**121 %**). V rámci prevence pro obyvatele bylo realizováno 26 programů z původního závazku 64 programů prevence (**41 %**). Dále bylo zavedeno 18 sociálních služeb a aktivit z celkového závazku 95 (**19 %**).

I zde jsou indikátory přeplněné. Týká se to indikátorů sledující počet podpořených osob, počet podpořených osob v počátečním vzdělávání a počet úspěšných absolventů. Nicméně byly zde i aktivity s nenaplněnými indikátory. Jednalo se o *Integrovaný OP*, ve kterém je finanční čerpání pomalejší, zejména v oblasti podpory **Služby v oblasti sociální integrace**. Nicméně v současnosti je zaznamenán nárůst závazků příjemcům i dosažené hodnoty indikátorů. Děje se tak hlavně díky schvalováním a realizací nových projektů.

Cíl 2 NSRR ČR podpořil efektivní systém veřejné správy a služeb prostřednictvím *Integrovaného OP*. Bylo vytvořeno celkem 5 257 kontaktních míst, známé jako Czech POINT). Tato aktivita je již ukončena, jelikož splnila své cíle.⁵²

⁵¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

⁵² Tamtéž.

Tabulka 3.3: Vybrané projektové indikátory cíle 2 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“

Kód	Název indikátoru	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Závazek příjemce	Dosažená hodnota
074100	Počet podpořených osob - celkem	Počet osob	0,0	2 685 480,0	3 372 082,0	4 373 782,0
074155	Počet podpořených osob v počátečním vzdělávání - studentů celkem	Počet studentů	0,0	750 000,0	885 860,0	559 376,0
074600	Počet úspěšně podpořených osob	Počet osob	0,0	742 169,0	763 663,0	699 429,0
074613	Počet úspěšných absolventů kurzů - celkem	Počet osob	0,0	1 363 000,0	1 865 596,0	1 298 533,9
070100	Počet nově vytvořených pracovních míst - celkem	Počet míst	0,0	50 000,0	42 581,9	51 679,1
080712	Počet dostupných programů prevence pro obyvatele	Počet	0,0	45,0	64,0	26,0
075712	Počet nových sociálních služeb a aktivit	Počet	0,0	50,0	95,0	18,0
150105	Počet kontaktních míst veřejné správy (Czech POINT)	Počet	1 300,0	6 244,0	6 572,0	6 557,0
382130	Počet podpořených projektů poradenských služeb pro rozvoj podnikání	Počet projektů	0,0	550,0	514,0	403,0

Zdroj: MMR [online], 2013, s. 22

Cíl 3 „Atraktivní prostředí“

Zaměření cíle

Jak je již z názvu patrné, Cíl 3 NSRR ČR se zaměřuje na zlepšování kvality životního prostředí, rozvoj environmentální infrastruktury, dopravní dostupnost území. Cíl 3 má za úkol zlepšit výše uvedené zaměření spolu s podporou úspory energie. Zaměření je také na dopravní dostupnost a dopravní obslužnost při zmírnění dopadu dopravy na životní prostředí. Všechny investice v těchto oblastech mají pozitivní dopad na životní prostředí a na obyvatele České republiky.⁵³

Komentář k plnění cíle

Cíl 3 NSRR ČR a aktivity spojené s tímto cílem jsou financovány *OP Životní prostředí* a *OP Doprava*. V rámci *OP Životní prostředí* jsou aktivity, které jsou správně plněné, ale také aktivity, které zaostávají v čerpání finančních prostředků. *OP Doprava* je naplňován v souladu s cíli. Oba operační programy jsou realizovány částečně velkými projekty. Ty

⁵³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

v případě jejich realizace přispějí k naplnění cíle „Atraktivní prostředí“, které je součástí NSRR ČR.⁵⁴

Detailní popis cíle

Zlepšení dopravní dostupnosti je první prioritní osa Cíle 3 NSRR ČR. Určený závazek je vystavět 274 km nových silnic. K 6. březnu 2013 bylo díky SF / FS a prostřednictvím OP Doprava vystavěno 184,3 km dálnic, silnic 1. třídy a rychlostních silnic (**67 %**). V případě silničních projektů je evidováno zakázek nad rámec cílových hodnot. V současné době jsou ve schvalovacím procesu dvě projektové žádosti na výstavbu a modernizaci silniční sítě.

Dalším závazkem příjemců je rekonstrukce 299,9 km železničních tratí TEN-T a 67,5 km tratí mimo TEN-T. Program TEN-T je určený na rozvoj transevropské dopravní sítě. Cílem je zajištění propojení, soudržnosti a interoperability mezi trans-evropskými sítěmi.⁵⁵ Dosud bylo zrekonstruováno celkem 197,5 km TEN-T tratí (**66 %**) a 42,8 km mimo TEN-T (**63 %**). Věcné plnění je v souladu s finančním čerpáním. V současné době je šest projektů doporučené k financování TEN-T. Pokud se tak stane a projekty budou moc dál pokračovat, můžeme předpokládat navýšení hodnot. Mimo TEN-T jsou evidovány tři projektové žádosti ve schvalovacím procesu. Nicméně pro správně naplnění cíle je nutné, aby bylo předloženo více projektů.

Druhá prioritní osa Cíle 3 je zaměřena na aktivitu v oblasti zlepšování životního prostředí. V této ose je evidováno nevyvážené plnění aktivit. Konkrétně se jedná o výstavbu a rekonstrukci kanalizačních řádů a revitalizaci území. Cílové hodnoty této aktivity jsou již naplněny. Podle řídicího orgánu je to způsobeno podhodnocením absorpční kapacity nepřesným návrhem cílové hodnoty. Tato hodnota vycházela ze zkušeností minulých let v rámci národních dotačních programů.

⁵⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

⁵⁵ SPRÁVA ŽELEZNIČNÍ DOPRAVNÍ CESTY, *Program TEN-T* [online]. 2012 [20. 4. 2013]. <http://www.szdc.cz/modernizace-drahy/spolufinancovani-z-eu/program-ten-t.html>.

Na druhé straně budování a rekonstrukce čistíren odpadních vod vykazují nižší plnění cíle. V této oblasti v létě 2012 probíhala výzva a nyní jsou projekty ve schvalovacím procesu. Postupem času by tak cílové hodnoty indikátoru měly být naplněny.⁵⁶

Cíl 4 „Vyvážený rozvoj území“

Zaměření cíle

Cíl 4 NSRR ČR je zaměřený na odstraňování ekonomických rozdílů mezi regiony, rozvoj měst, řešení vnitřních problémů, růst zaměstnanosti využitím ekonomických, sociálních a kulturních rozdílů v regionech České republiky. Investice směřují do rozvoje měst a venkova, aby bylo vytvořeno adekvátní životní prostředí a příležitosti k práci.⁵⁷

Komentář k plnění cíle

Tento cíl je realizován pomocí regionálních OP, OP Praha-Konkurenceschopnost, OP Praha-Adaptabilita a částečně Integrovaným OP a OP Doprava. Cílové hodnoty jsou dosahovány, některé operační programy jsou přezávazkované.⁵⁸

Detailní popis cíle

Jak již bylo řečeno, plnění Cíle 4 NSRR ČR je **bezproblémové**. Velmi úspěšné jsou regionální OP a aktivity jimi plněné. Jde o regeneraci městských a venkovských objektů nebo pořízení ekologických vozidel pro veřejnou dopravu.

Díky strukturálním fondům bylo vystavěno nebo zrekonstruováno 1 299,6 km silnic 2. a 3. třídy (**78 %**). Celkový závazek je 1 658,6 km těchto silnic. Dále z celkového počtu ekologických vozidel 502 ks bylo pořízeno 405 těchto vozidel (**80 %**). Ve městech se příjemci zavázali regenerovat a revitalizovat 931,9 tis. m² objektů, ve venkovských oblastech 430,5 tis. m² objektů. K 6. březnu 2013 bylo skutečně regenerováno či revitalizováno 681,4 tis. m² objektů ve městech (**73 %**) a 391,5 tis. m² objektů ve venkovských oblastech (**91 %**).

⁵⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20.3.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

Indikátory v rámci Integrovaného OP jsou naplňovány pomaleji. Zde je program zaměřen na zlepšení kvality života a bezpečnost v problémových oblastech.

Do čtvrtého cíle NSRR spadá také území hl. m. Prahy. Zde se dobře realizuje podpora malých a středních podniků. Také výstavba cyklostezek je zde úspěšná. Na druhé straně stále nebyl schválen projekt realizující výstavbu pražského metra. Indikátor má tedy zatím nulové hodnoty.⁵⁹

⁵⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 130 s. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.

4. Finanční řízení projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU v české praxi

4.1 Pravidlo $n+3/n+2$ jako nástroj finančního řízení v programech strukturálních fondů EU

4.1.1 Vymezení pravidla $n+3/n+2$

Pravidlo $n+3/n+2$ je považováno za **administrativní nástroj** k zajištění **plynulosti čerpání finančních prostředků** ze SF/FS. Pravidlo $n+3/n+2$ je legislativně dáno v článku 93 "Automatické zrušení závazku" nařízení Rady ES 1083/2006. Alokace finančních prostředků se pro daný kalendářní rok sníží o nevyčerpanou částku, není-li finanční závazek vyčerpan do konce kalendářního roku. Pro léta **2007-2010** včetně platí pravidlo $n+3$, pro **2011-2013** platí $n+2$. Nevyčerpaná částka putuje zpět do rozpočtu EU. Toto pravidlo se týká všech OP, ovšem funguje na jednotlivých OP zvlášť. Pokud nastane **automatické zrušení závazku**, lze konstatovat, že čerpání daného OP bylo neefektivní či nastal jiný problém s čerpáním. Za tyto úkony jsou zodpovědné právě řídicí orgány.

Další částí je **pravidlo $n+24$** , což znamená, že **žádost o průběžnou platbu** musí být Komisi zaslána do 24 měsíců ode dne, kdy Komise vyplatí první splátku zálohové platby. Pokud se tak nestane, platební a certifikační orgán je povinen vrátit zálohové platby zpět Komisi.

Automatickému zrušení závazku lze předejít **správným nastavením (prevencí) OP**, podáním dostupných informací ohledně podmínek s dotacemi příjemcům a to jak při plánování, tak během implementace. Dále je nutné provádět systematické sledování realizace OP, pravidelné aktualizace časových finančních plánů či pravidelné čtvrtletní monitorovací sestavy reálného pokroku implementace a ex-ante odhady průběžných plateb pro běžný a následující rok. Je třeba také mít vytvořený systém varování. Ten je tvořen definicí krizových stavů a akčními plány pro rizikové projekty. Nastane-li problém, krize, je nutné ji řešit a to pomocí dodatečné výzvy, využitím zásobníku vhodných projektů či realokaci finančních prostředků.⁶⁰

⁶⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Analýza čerpání prostředků z fondů EU s ohledem na pravidlo $n+3/n+2$ – březen 2009* [online]. Praha: MMR, 2009, 48 s. [27.4.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/8ceefbe-4cc4-458c-8725-96332a24053f/Analiza-cerpani_8ceefbe-4cc4-458c-8725-96332a24053f.pdf.

Pro sledování pravidla n+3/n+2 jsou důležité čtyři typy finančních toků:

- Podané projektové žádosti,
- schválené projekty,
- proplacené prostředky příjemcům,
- certifikované prostředky.

Informace o těchto finančních tocích je možno získat z Měsíční monitorovací zprávy.

4.2.2 Kritické hranice čerpání

Tato pravidla mají dané kritické hranice čerpání. **Tabulky 4.1 a 4.2** popisuje tyto kritické hranice čerpání, které sestavil NOK a vyjadřuje, v jakém časovém rozmezí by mělo být dosaženo jednotlivých kroků.⁶¹

Tabulka 4.1: Vymezení kritických hranic čerpání rozpočtového závazku na rok n v případě n+3

Časový vývoj	Alokace na rok n v %	Podané žádosti v %	Schválené projekty v %	Proplacené prostředky příjemcům v %	Certifikované prostředky v %
n	100	alespoň 100	100	50	50
n+0,5					
n+1					
n+1,5					
n+2				75	75
n+2,25				100	
n+2,5					90
n+2,75					100
n+3		--	---	---	---

Zdroj: MMR [online], 2009; vlastní zpracování

⁶¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Analýza čerpání prostředků z fondů EU s ohledem na pravidlo n+3/n+2 – březen 2009 [online]. Praha: MMR, 2009, 48 s. [27.4.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/8ceeafbe-4cc4-458c-8725-96332a24053f/Analiza-cerpani_8ceeafbe-4cc4-458c-8725-96332a24053f.pdf.

Tabulka 4.2: Vymezení kritických hranic čerpání rozpočtového závazku na rok n v případě $n+2$

Časový vývoj	Alokace na rok n v %	Podané žádosti v %	Schválené projekty v %	Proplacené prostředky příjemcům v %	Certifikované prostředky v %
n	100	alespoň 100	100	50	50
$n+0,5$					
$n+1$					
$n+1,25$				75	90
$n+1,5$				100	
$n+1,75$					100
$n+2$		---	---	---	---

Zdroj: MMR [online], 2009; vlastní zpracování

Pro plnění pravidel $n+3/n+2$ jsou sledována kritéria:⁶²

- v EUR (finanční prostředky jsou přebírány v EUR, tedy i certifikace výdajů probíhá v EUR),
- za zdroje EU (automatické zrušení závazku se týká pouze ESF, ERDF a FS),
- na úrovni OP (pravidlo $n+3/n+2$ se vztahuje na alokace jednotlivých OP na daný rok),
- na úrovni fondů (u vícefondových OP, tedy OP D a OP ŽP),
- na úrovni cílů (u více cílových, tedy OP VK, OP LZZ, IOP a OP TP).

Cílem je tedy co nejplynulejší a nejefektivnější čerpání finančních prostředků.

4.2 Souhrn stavu realizace pravidla $n+3/n+2$

Původně se měla Česká republika s pravidlem $n+3/n+2$ setkat již v roce 2010 ve vztahu k plnění za rok 2007. Nařízením Rady a Evropského parlamentu byla 16. června 2010 schválena změna **Obecného nařízení** Rady (ES) č. 1083/2006. Tímto bylo pravidlo $n+3$ pro alokaci roku 2007 **zrušeno** a alokovaná částka pro tento rok byla rozdělena po 1/6 na roky 2008-2013. Na konci roku 2011 musely být certifikované výdaje, vzhledem k plnění

⁶² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Stav pravidla $n+3/n+2$ – leden 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 11 s. [27.4.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/19517a6d-c06e-4479-8761-94f43b5e4495/stav_n3_n2_2012_12.pdf.

pravidla n+3 pro rok 2008, a odeslané žádosti o platbu Evropské komisi v přibližné výši **15 % celkové alokace OP 2007-2013**.⁶³

Dle pravidla n+3 pro alokaci 2008 (včetně 1/6 alokace 2007) a pravidla n+3 pro alokaci 2009 (včetně 1/6 alokace 2007) musí objem certifikovaných výdajů a žádostí o platbu zaslaných EK za operační program dosahovat na konci roku **2012** minimálně **31 % celkové alokace OP**.

V roce 2013 došlo k **souběhu** pravidla **n+3** za rok **2010** a pravidla **n+2** za rok **2011** a 2/6 alokace 2007. Jednotlivé OP musí mít **certifikovány** výdaje v přibližné výši **65 % alokace OP**. Dosud (k 9. 5. 2013) nemuselo dojít k automatickému zrušení závazku, evidentně je minimálního plnění dosahováno. Limity čerpání v rámci pravidla n+3/n+2 jsou graficky znázorněny v **příloze 8**.

MMR-NOK pravidelně monitoruje stav finančního řízení čerpání finančních prostředků ze SF / FS. Aby nedošlo k automatickému zrušení závazku, je realizována **řada koordinačních aktivit**.

⁶³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Stav pravidla n+3/n+2 – leden 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 11 s. [27.4.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/19517a6d-c06e-4479-8761-94f43b5e4495/stav_n3_n2_2012_12.pdf.

Tabulka 4.3: **Přehled OP dle způsobu plnění limitu čerpání v roce 2013 dle výše certifikovaných výdajů**

OP, které aktuálně splňují limit čerpání v roce 2013 se započítáním předběžných plateb:	
OP Přeshraniční spolupráce Česká republika–Polsko	
OP, které aktuálně splňují limit čerpání v roce 2013 na základě souhrnných žádostí zaúčtovaných PCO se započítáním předběžných plateb:	
ROP Severovýchod	ROP Střední Morava
ROP Jihovýchod	OP D (ERDF)
OP, které aktuálně splňují limit čerpání v roce 2013 na základě souhrnných žádostí zaúčtovaných PCO se započítáním předběžných plateb a s využitím ročních závazků velkých projektů předložených EK ke schválení:	
OP Doprava (FS)	
OP, které zatím limitu čerpání v roce 2013 nedosahují:	
OP Životní prostředí (ERDF, FS)	OP Podnikání a inovace
OP Lidské zdroje a zaměstnanost (cíl 1, cíl 2)	OP Výzkum a vývoj pro inovace
Integrovaný OP	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (cíl 1, cíl 2)
OP Technická pomoc (cíl 1, cíl 2)	ROP Severozápad
ROP Moravskoslezsko	ROP Jihozápad
ROP Střední Čechy	OP Praha – Adaptabilita
OP Praha – Konkurenceschopnost	

Zdroj: MMR [online], 2013; vlastní zpracování

V **příloze** znázorňuje **graf 4.1** aktuální výši čerpání finančních prostředků včetně limitů pro jednotlivé roky a OP.

V **březnu roku 2013** ČR obdržela od Komise varovný dopis pro OP PI, ROP SM, ROP SV, ROP MS, ROP JZ a IOP. Jelikož tyto OP překročily **míru chybovosti 2 %**. Tato míra byla deklarována ve **výroční kontrolní zprávě za rok 2012 (VKZ 2012)**. K **3. 4. 2013** neprobíhalo v těchto operačních programech předkládání žádosti o platbu k refundaci EK. ČR má dva měsíce, od doručení české verze dopisu, na opravu problémů navržené Komisí. Nebude-li dodržena tato lhůta, bude ČR předvolána před Komisí ke slyšení, kde se obě strany pokusí dojít ke společnému řešení. Další pozastavení se týká ROP ZS a ROP SČ.⁶⁴

⁶⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Stav pravidla n+3/n+2 – leden 2013* [online]. Praha: MMR, 2013, 11 s. [27.4.2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/19517a6d-c06e-4479-8761-94f43b5e4495/stav_n3_n2_2012_12.pdf.

4.3 Problémy spojené s čerpáním finančních prostředků ze SF/FS EU

V předchozí kapitole bylo uvedeno, jakým způsobem lze předejít automatickému zrušení závazků. Nicméně i přesto se vyskytují chyby, kdy následkem toho jsou finanční prostředky využity neefektivně nebo dokonce za hranicí zákona. Česká republika zažívá již třetí programovací období. První bylo mezi roky 2000-2004, což bylo předvstupní období. Následně bylo zkrácené období 2004-2006 a nyní máme poslední rok období 2007-2013. Zde je zaměření na současné období.

Díky realizaci regionální politiky prostřednictvím OP je v praxi vidět mnoho probíhajících, dokončujících či realizovaných projektů, které veřejnost mnohdy ani nevnímá a bere je zcela automaticky. Nicméně v poslední době veřejnost vnímá fondy EU v negativním stínu. Z praktického pohledu zde problémy nastat mohou a níže jsou některé z nich uvedeny:⁶⁵

1. Administrativní kapacita

Současná vláda *Petra Nečase* vede od začátku funkčního období politiku škrťů, šetření a úspor. Není na místě hodnotit tyto kroky jako celek. Ale úspory se dotkly také státních zaměstnanců a oblastí podílejících se na čerpání SF. Méně zaměstnanců znamená větší nutnost přenést stejné množství práce na méně lidí, na které je tak vyvíjen větší tlak, jelikož je nutné dodržet termíny. Což je ale v rozporu se snahou zajistit dostatek proškolených lidí pro stabilní čerpání s fondů a tím také pomoci snížit schodek státního rozpočtu. Větší tlak na pracovníky může mít za následek větší množství chyb, nedodržení termínů či dokonce dobrovolný pracovníků. Všechny tyto problémy mají tzv. dominový efekt. **Nedostatek kvalifikovaných lidí** nemůže zaškolit nově přicházející pracovníky a tím je zde otevřený prostor pro vznik chyb. Což není efektivní jak pro stát, tak pro konečné příjemce. Na nedostatek administrativních sil upozornila také Komise. Tato snaha státu ušetřit se může nakonec ukázat jako neefektivní. Další problém je případná neefektivita úřadů, kdy na některých pracovištích je zbytečně mnoho lidí, kteří nemají dostatek práce. I přes jejich časovou nenaplněnost je problém vyřešit problémy včas a kvalitně. Naštěstí se začala řešit i efektivita státní správy.

⁶⁵ ZIMMEROVÁ, Lucie a Lenka BROWN. *Problematika čerpání prostředků ze strukturálních fondů v České republice: překážky limitující plynulé čerpání z fondů* [online]. S 21. Dostupné z http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/fewpp_article-cerpani-SF-zimmermannova-brown.pdf.

2. Byrokratická zátěž

Česká republika je všeobecně kritizována za **silnou byrokratickou zátěž**. Strukturálních fondů se tento problém také nevyhnul a souvisí hned s počátkem čerpání a to je vysoký počet OP. Vyšší počet OP znamená více pracovníků, což je problém a další problémy na to navazují, jak bylo výše popsáno.

Byrokratická zátěž je spojená i s přípravou projektů a mnoho lidí se neorientují, co stát po nich požaduje. Nemají-li čas nastudovat veškerou problematiku, zaplatí si žadatel o dotaci projektového manažera či specializovanou firmu. V rámci OP ŽP si takovou pomoc zaplatilo přibližně 70% menších žadatelů.⁶⁶ Ti byli se službami spokojeni, nicméně i zde jsou velké rozdíly a je třeba být obezřetný a případnou firmu, člověka si prověřit.

3. Hodnocení a hodnotitelé

Toto je velmi problematická oblast. Všichni hodnotitelé musí splňovat daná kritéria a musí být registrováni v centrální databázi hodnotitelů. Tuto práci musí provádět lidé orientující se v daném oboru a zároveň musí být nezávislí. Je zde ovšem prostor pro korupci.

4. Korupce a podvody

V současné době velmi probírané téma, hlavně díky veřejným kauzám. Veřejností také vnímáno jako největší problém. Během posledních let je zaznamenán jistý pokrok v řešení těchto kauz. Více o této problematice v pozdější kapitole.

5. Nedostatečná propagace a komunikace

Co se týče komunikace, např. v rámci OP ŽP byl přístup pracovníků při poskytování informací. Jisté problémy se objevují při předkládání žádostí. Jedná se o nejednoznačné informace a nesnadná orientace v nich. Dalším problémem je nedostatečná vazba při hodnocení žádostí nebo při důvodu zamítnutí. Mnohdy se stalo, že odpověď na dotaz žadatele se dostavila až za několik měsíců a mnoha urgencích.⁶⁷ Zde může být problém v administrativní kapacitě a snahou státu neefektivně šetřit.

Každý operační program si zajišťuje vlastní **propagaci**. Propagací není myšlený spot v televizi či rádiu, ale dávání najevo, že na daném projektu se podílela EU. Mnozí kritizují EU a její fondy a zmiňují jejich nepotřebnost pro ČR. Sami tito lidé ale využívají hotových

⁶⁶ IREAS, INSTITUT PRO STRUKTURÁLNÍ POLITIKU, o.p.s. *Územní disparity krajů v rámci realizace OP ŽP, odborná zpráva 2. fáze projektu – červen 2010* [online]. Praha: MŽP, 2010, 98 s. [27.4.2013]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/36/10979-01_uzemni_disparity_kraju_v_ramci_realizace_opzp_2_faze_projektu_viz_priloha_5.pdf.

⁶⁷ Tamtéž.

projektů, mnohdy ani o tom neví. Využíváte silnici či zrekonstruovaný chodník? Hrají si děti na novém hřišti? Mohou si lidé vychutnat procházky v zrekonstruovaném městském parku? Nebo dýchat čistší vzduch? V rámci firmy využívat další vzdělání? Vše může spolufinancovat EU, jenže pokud chybí propagace, ať už v začátku, že jsou zde tyto možnosti a není nutnost vše financovat z vlastních prostředků, či při využívání projektu. U každého zrealizovaného projektu existuje jistá forma propagace pro publicitu – od propisek a dárkových předmětů po tabule u budov, kde je viditelně doloženo spolufinancování EU. V Polsku, u nových či zrekonstruovaných silnic, je možné se setkat s tabulí s vytištěnou vlajkou EU, kde je mimo jiné napsáno, jak velkou finanční částkou přispěl stát a jakou EU. Otázka je, zda by stát měl odvahu jít touto cestou i v ČR, když máme jedny z nejdražších silnic v Evropě. Nicméně je to cesta, jak efektivně využít finanční prostředky – hlavně do budoucna.

6. Politický boj

Na první pohled to nevypadá, že by tato část mohla zapříčinit neefektivní čerpání finančních prostředků. Jenže zde je velký problém. Pokud se v daném resortu často střídají ministři a další lidé, nejsou zde dosazováni, lidé s potřebnou kvalifikací a znalostmi a přitom jsou nutné reformy, dát do pořádku věci při pozastavení certifikací pro daný OP či zde funguje trestná činnost, pak nelze hovořit o efektivně vynaložených financích. Zde selhává stát jako „hráč v první linii“.

4.4 Nesrovnalosti v rámci programů spolufinancovaných SF/FS EU a jejich řešení

Na začátku je nutné definovat, co pojem **nesrovnalost** znamená.

„Nesrovnalostí se rozumí porušení právních předpisů Společenství v důsledku jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které vede nebo by mohlo vést ke ztrátě v souhrnném rozpočtu Evropské unie, a to započtením neoprávněného výdaje¹⁴ do souhrnného rozpočtu“.⁶⁸

Tato definice je vztažena k *Evropské komisi*. Proto následující definice je rozšířená o národní pohled.

⁶⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf, s. 23.

„Nesrovnalostí se rozumí porušení právních předpisů ES nebo ČR v důsledku jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které vede nebo by mohlo vést ke ztrátě v souhrnném rozpočtu EU nebo ve veřejném rozpočtu ČR, a to započítím neoprávněného výdaje do souhrnného rozpočtu EU nebo do večerného rozpočtu ČR“.⁶⁹

Problematika **nesrovnalostí** byla do **30. 6. 2012** řešena v dokumentu *Metodický pokyn - Nesrovnalosti*. Od **1. 7. 2013** je oblast nesrovnalostí řešena v novém dokumentu *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*.

V rámci OP ne vždy vše funguje zcela bez problémů. Nejen Česká republika má vytvořený program prevence, který má zabránit krácením finančních prostředků s fondů EU. V praxi se ovšem problémy vyskytují a je nutné je řešit.

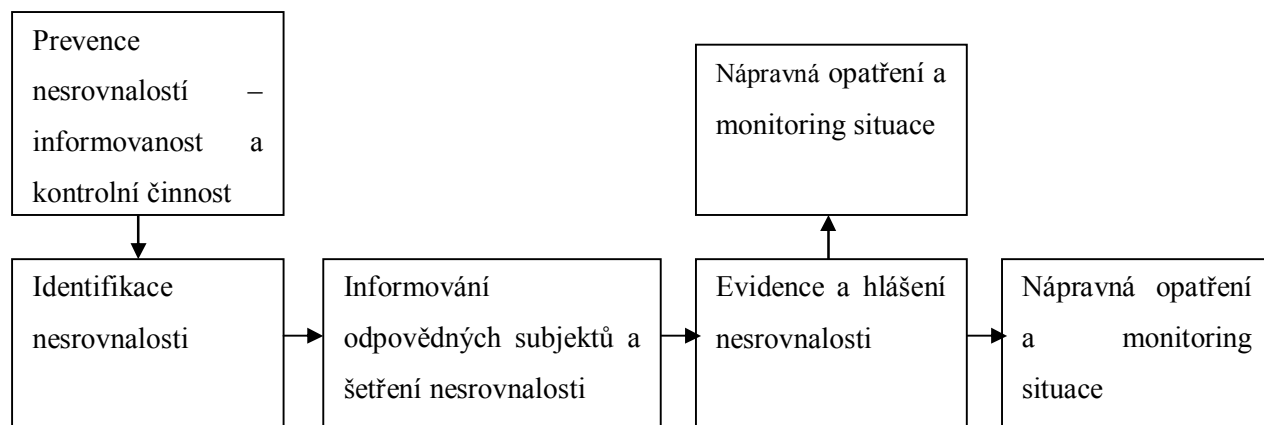
Podle Obecného nařízení každý členský stát odpovídá za správné fungování OP, řídicí a kontrolní systémy a předchází možným nesrovnalostem. Pokud se tyto nesrovnalosti odhalí, je nutné sjednat nápravy a získat zpět vyplacené částky, případně i úroky z prodlení. V případě odhalení nesrovnalostí je stát povinen tyto události Komisi včetně dalšího postupu řešení. Nesrovnalosti jsou řešeny v souladu s legislativou ČR a EU.

Nastane-li problém a ten je řešen, je nutné brát v úvahu tyto aspekty:

- a. na úrovni kterého subjektu nesrovnalost vznikla - auditní orgán (AO), platební a certifikační orgán (PCO), řídicí orgán (ŘO), zprostředkující subjekt (ZS), příjemce,
- b. o jakou kategorii nesrovnalosti se jedná,
- c. povahu a závažnost nesrovnalosti a finanční ztrátu, jenž vznikla vůči fondům EU,
- d. v jaké fázi se nesrovnalost nachází,
- e. následné šetření již vzniklé nesrovnalosti provádí kontrolní orgán nebo kontrolní orgán, který je nezávislý na kontrolovaném subjektu.

⁶⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf, s. 23.

Obrázek 4.1: Obecný postup řešení nesrovnalostí

Zdroj MF, 2012 [online]; vlastní zpracování

Na obrázku 4.1 je zachycen **postup při řešení nesrovnalostí**. Základem je **prevence proti nesrovnalostem**. Tyto prevence byly zmíněny v kapitole 4.1 Vymezení pravidla $n+3/n+2$. Vznikne-li nesrovnalost, je nutná její identifikace buď subjektem, u kterého nesrovnalost vznikla, nebo vnějším kontrolním subjektem. Poté je nesrovnalost řešena oprávněným subjektem a v případě potvrzení této události je navrženo nápravné opatření a monitoring.

Řídící orgány OP jsou plně odpovědné za prevenci a řešení vzniklých nesrovnalostí a v rámci veřejné správy provádějí první úroveň řídicí kontroly. Na této úrovni je prováděna preventivní ochrana proti nesrovnalostem. Případné nesrovnalosti by měly být nalezeny a odstraněny. Jsou-li v procesu zapojeni zprostředkující subjekty, ŘO postupuje podle právních předpisů ČR a ES. Další úroveň kontroly je prováděna PCO. Jeho postupy při kontrolách mohou zachytit nesrovnalosti, které ŘO nevysledoval. Kontrolní orgány předkládají výsledky o nesrovnalostech úřadům. Záleží na typu porušení zákona. Orgány činné v této oblasti mohou být *finanční úřad* (FÚ) nebo *úřadu pro ochranu hospodářské soutěže* ÚOHS.

U **již vzniklých nesrovnalostí** mohou vést postupy finanční kontroly k finančním opravám na úrovni členského státu. Finanční částky, zasažené nesrovnalostí na této úrovni, je možné opětovně použít pro OP/prioritní osu podle stupně závažnosti. Nesmí se však použít u operací, u kterých se provedla oprava. Nastanou-li systémové nesrovnalosti, není vůbec možné opětovně tyto částky použít. Vymožené částky u nahlášených nesrovnalostí se

odečtou od příštího výkazu výdajů. Nenastane-li žádná oprava nesrovnalostí, Komise má právo zrušit přísun finančních prostředků na OP/prioritní osy.⁷⁰

4.4 Povinnosti subjektů při řešení nesrovnalostí

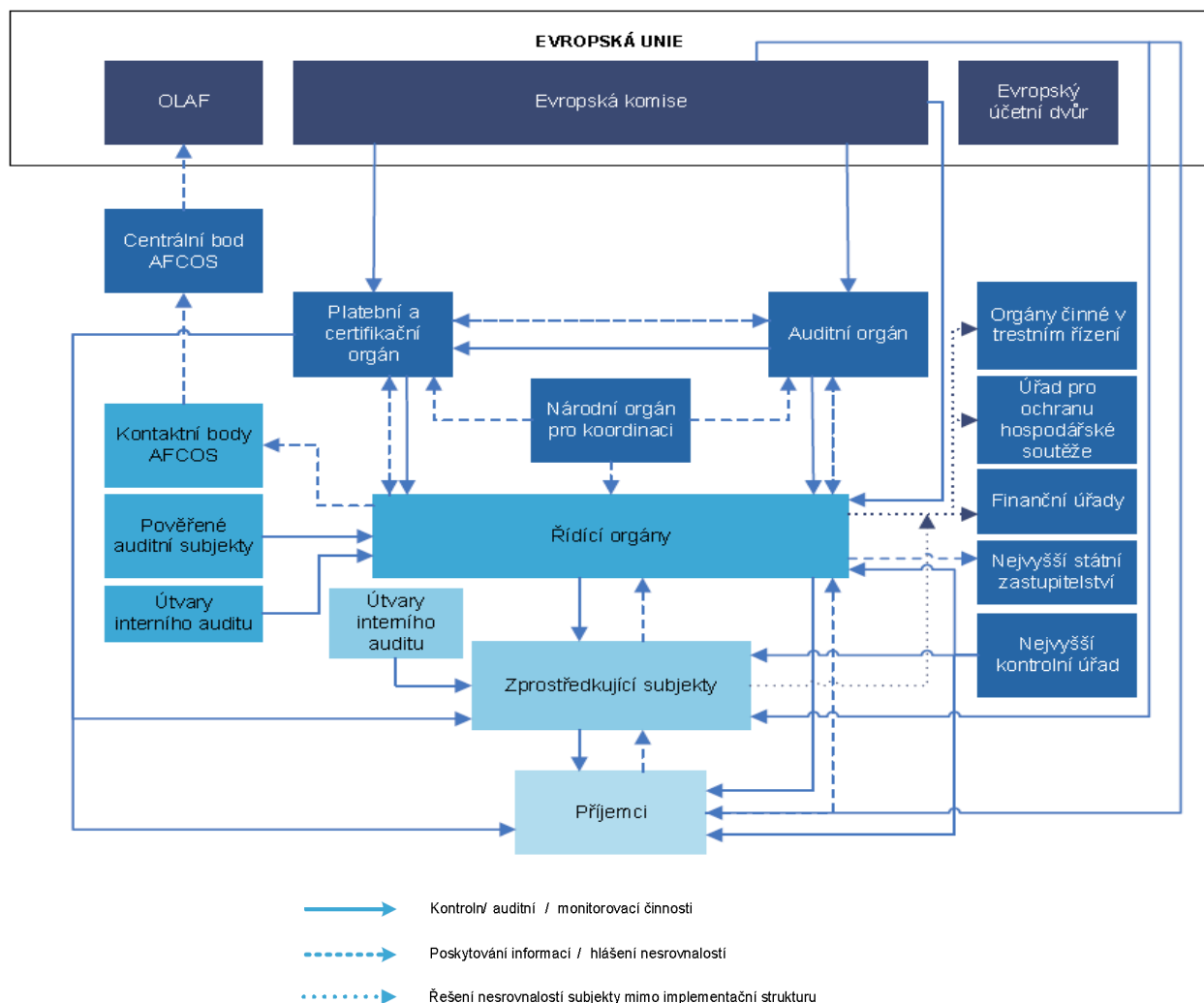
Obrázek 4.2 znázorňuje schéma subjektů, kteří jsou zapojeni do řešení nesrovnalostí. Patří mezi ně především:

1. **Řídicí orgán** má hlavní odpovědnost za řešení nesrovnalostí. U jednotlivých OP řeší nesrovnalosti příslušný ŘO. Jejich povinností je provádět prevenční opatření proti vzniku nesrovnalostí u příjemců a ZS pro daný OP, podávat informace pro subjekty a provádět kontroly pravomocí na ZS. Není-li vše v pořádku, ŘO provádí identifikaci a šetření na podezření nesrovnalosti u příjemců/ZS a předá případ příslušným vyšetřovacím orgánům. Dále informuje statní subjekty (AO, PCO) o nálezů nesrovnalosti. ŘO je povinný informovat PCO o původu, výši a charakteru prostředků, které příjemce/ŘO/ZS bude zpět vracet. Finanční prostředky jsou zaslány PCO na univerzální účet.
2. **Zprostředkující subjekt** má určité pravomoci ŘO související s řešením nesrovnalostí (mimo hlášení nesrovnalostí a vydání pravomocného rozhodnutí). Tímto se ovšem ŘO nezbavuje povinností. ZS má delegované pravomoci jako prevence vzniku nesrovnalosti, identifikace podezření na nesrovnalost, monitoring a kontrolu plnění vedoucí k nápravě stavu.
3. **Platební a certifikační orgán** má výhradní právo, při zjištění nesrovnalosti, na pozastavení a certifikaci plateb na projekt, prioritní osu či celý OP. Tento stav není časově omezen. Certifikace může být pozastavena až do doby, dokud nedojde k vymození finančních prostředků od příjemce. PCO vede přehled v odejmutých a nevymáhatečných finančních prostředcích. Provádí finanční kontroly, informuje zapojené subjekty (AU, ŘO) o nesrovnalostech.
4. **Auditní orgán nebo pověřený auditní subjekt** provádí prevenční činnost. Ověřují např. účinnost fungování řídicího a kontrolního systému OP. Také jsou povinni kontaktovat ŘO nebo PCO. Při možném zjištění nesrovnalosti mají povinnost a odpovědnost potvrdit podezření a následně vyčíslit výši částky při potvrzení

⁷⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf, s. 23.

nesrovnalosti. Také provádějí analýzy nesrovnalostí za účelem zpracování prohlášení o uzavření či částečném uzavření OP.⁷¹

Obrázek 4.2: Subjekty zapojené do řešení nesrovnalostí

Zdroj: MF, 2012 [online]; vlastní zpracování

⁷¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf.

4.5 Řešení nesrovnalostí vzniklých u jednotlivých projektů

Tato kapitola se věnuje problematice, kdy v praxi vznikne **podezření na nesrovnalost** resp. podezření u příjemců, ZS, ŘO, AU/PAS a PCO. Je-li zjištěno podezření na nesrovnalost, je povinností těchto subjektů podat tuto informaci dále k prošetření a také uskutečnit patřičnou nápravu stavu.⁷²

4.5.1 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni příjemců

Vzniklé nesrovnalosti jsou nejčastěji způsobené na straně příjemců. Příčinou nesrovnalostí může být např. nejasný výklad právních předpisů. Jedná se v souvislosti realizace veřejných zakázek, vykazováním způsobilých výdajů či ekonomickou situací příjemců. Nesrovnalosti řeší příslušný ŘO, případně ZS, v pěti fázích.⁷³

Prevence nesrovnalostí – informovanost příjemců a kontroly

Na úrovni orgánu veřejné správy existují dvě úrovně finanční kontroly, a to primární a sekundární. V prvním případě kontrolu provádí ŘO daného OP. V sekundární úrovni řeší nesrovnalosti nezávislý auditní subjekt. Audit provádí kontrolu řídicích a kontrolních systémů OP a závěrečné hodnocení operace. ŘO je povinný informovat žadatele a příjemce o všech činnostech spojené s nesrovnalostmi.

Identifikace a šetření podezření na nesrovnalost na úrovni příjemce dotace

Nesrovnalost na straně příjemců je často identifikována při kontrolách prováděných ŘO, ZS, pověřený auditní subjekt (PAS) nebo AO. Subjekty, které naleznou nesrovnalost, jsou povinny událost nahlásit ŘO. Jsou-li zjištěny nesrovnalosti v průběhu operace, probíhá oprava ještě před proplacením žádosti o platbu. Tím je zabráněno krácení prostředků. Nicméně je-li nesrovnalost zároveň porušení rozpočtové kázně, není možné chyby opravit. ŘO má právo zamítnout podezření o nesrovnalosti pro svou neopodstatněnost. V opačném případě je zahájeno řízení podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. Dále je ŘO podáno hlášení o nesrovnalosti směrem k PCO. O konci podezření na nesrovnalost rozhoduje příslušný orgán.

⁷² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf.

⁷³ Tamtéž.

Evidence hlášení nesrovnalosti a vymáhání finančních prostředků

V oblasti nesrovnalosti existují **dva typy hlášení**, a to **vnitřní** a **vnější** typ hlášení. Předmětem hlášení a obou úrovní je **prvotní odhalení ve správním nebo soudním řízení**. Může se jednat o podezření na nesrovnalost, nebo o potvrzenou nesrovnalost.

Nápravná opatření a monitoring situace

ŘO je odpovědný za nápravu opatření vzniklých díky nesrovnalostem. Cílem těchto opatření je prevence vzniku dalších nesrovnalostí. ŘO může vycházet z doporučení PCO, AO, ÚOHS či NOK. Tato opatření jsou dále sledována.

Uzavření případu

Uzavření případu nastává, pokud ŘO přestane řešený případ sledovat. Časové rozhodnutí zaležím, zda jde o podezření o nesrovnalosti či prokázanou nesrovnalost. Jde-li o prokázanou nesrovnalost, je případ uzavřen po vrácení dotčených finančních prostředků na účet PCO. Může také nastat možnost, že tyto prostředky nejsou vůbec, nebo v celé výši vymahatelné.⁷⁴

Tabulka 4.4: Typy podezření na nesrovnalost a navazující činnost ŘO

Typ podezření na nesrovnalost	Legislativa upravující nesrovnalost	Činnost ŘO
Neopodstatněné podezření	-	Uzavření případu
Podezření na porušení rozpočtové kázně	Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech	Předání případu ÚFO k dalšímu prošetření
Podezření na porušení rozpočtové kázně	Zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů	(1) V případě prostředků poskytnutých z rozpočtu ÚSC: Předání případu příslušnému ÚSC k dalšímu prošetření; (2) V případě prostředků poskytnutých z rozpočtu RR: RR zahájí řízení k prošetření podezření na porušení rozpočtové kázně.
Podezření na spáchání trestného činu	Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	Předání případu státnímu zástupci či policejnímu orgánu dle § 8 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád
Podezření na porušení zákona o veřejných zakázkách	Zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách	(1) Předání případu ÚOHS k dalšímu prošetření. Pokud ŘO získá podezření, že

⁷⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf.

	<p>příjemce nedodržel postup stanovený zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, přičemž toto porušení zákona ovlivnilo nebo mohlo ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky, předá případ ÚOHS a to formou podnětu k zahájení řízení podle § 42 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Obdobně postupuje ŘO v případě zjištění podezření na neoprávněné dělení veřejné zakázky či nedodržení podmínek pro stanovení předpokládané hodnoty zakázky.</p> <p>(2) ŘO nepředkládá podnět k zahájení řízení o přezkoumání úkonu zadavatele na ÚOHS, v případech, kdy ŘO získá podezření, že došlo k porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ale zároveň se nejedná o případy uvedené v bodě 1.</p> <p>V případě pochybností ŘO platí, že podezření se na ÚOHS předloží.</p>
Ostatní případy (mimo výše uvedených)	<p>(1) Pokračování v řešení nesrovnalostí, popř. předání příslušnému ZS k dalšímu šetření.</p> <p>(2) Vyčíslení částky, na niž se nesrovnalost vztahuje.</p> <p>(3) Přijetí odpovídajících opatření k nápravě stavu a zabránění dalšího výskytu nesrovnalosti.</p>

Zdroj: MMR, 2012 [online]; vlastní zpracování

4.5.2 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni zprostředkujících subjektů

ZS je odpovědný za činnosti přenesené ŘO. Nesrovnalost či podezření na nesrovnalost může vzniknout také na straně ZS. Kontrola pravomocí delegovaných na ZS je prováděna interním auditem, ŘO, AO nebo ÚIA. Je-li těmito subjekty nalezeno podezření na nesrovnalost u ZS, je povinností ZS tuto událost nahlásit příslušnému ŘO. Další postup je shodný s postupem uvedeným v kapitole 4.5.1.

ZS může řešit na své úrovni následující nesrovnalosti:⁷⁵

- a. podezření na porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, za předpokladu, že je ZS zároveň příjemcem technické pomoci;
- b. podezření na porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů;
- c. podezření na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
- d. podezření na porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách;
- e. systémová nesrovnalost; např. opomíjení důležité kontroly, které má za následek schválení neuznalých nákladů;
- f. další nesrovnalosti, u kterých se nejedná ani o jedno z výše uvedených.

Za přijatá opatření proti vzniku dalších nesrovnalostí je odpovědný ŘO. Jestliže je ZS zároveň poskytovatelem, je ZS odpovědný na své úrovni za poskytnutí finančních prostředků podle předpisů ČR.

4.5.3 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni řídicích orgánů

V rámci ŘO smí kontroly související se zajištěním správného fungování systému provádět ÚIA nebo AO. ÚIA provádí pravidelné kontroly činnosti ŘO. Najde-li nesrovnalost, je s touto situací obeznámen vedoucí daného ŘO a PCO.

AU je nezávislý na ŘO a PCO. Jeho úkolem je ověřování správné činnosti ŘO a kontrolního systému OP. Kontrola se provádí na vybraném vzorku vykázaných výdajů. Je-li AO/ÚIA nalezeno podezření na nesrovnalost, ŘO nemá v tomto případě právo na posouzení závažnosti podezření. Za přijatá opatření k zabránění vzniku dalších nesrovnalostí odpovídá již ŘO. O těchto přijatých opatřeních ŘO informuje AU a PCO. Hlášení o podezření na nesrovnalost probíhá opět stejným způsobem, jako v minulých případech.

⁷⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf. s. 42.

ŘO může řešit na své úrovni následující nesrovnalosti:⁷⁶

- a. podezření na porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, za předpokladu, že je řídicí orgán zároveň příjemcem technické pomoci;
- b. systémová nesrovnalost, např. opomíjení důležité kontroly, které má za následek schválení neuznaných nákladů;
- c. podezření na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
- d. podezření na porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, podezření na porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách za předpokladu, že je PCO zároveň příjemcem technické pomoci;
- e. pochybení ve smyslu neodhalení již vzniklých nesrovnalostí u jiných subjektů implementační struktury;
- f. další nesrovnalosti, u kterých se nejedná ani o jedno z výše uvedených.

Je-li nalezena nesrovnalost z výše uvedených možností, je ŘO povinen informovat AO, AFCOS a odbor Kontrola o nesrovnalostech vzniklých při implementaci operačního programu. Navíc těmto subjektům ŘO čtvrtletně zasílá informace.

4.5.4 Řešení nesrovnalostí vzniklých na úrovni platebního a certifikačního orgánu

Je-li na úrovni PCO zjištěno podezření na nesrovnalost, je tento případ předán AO k prošetření. Potvrdí-li se nesrovnalost, je AO povinen vyčíslit výši nesrovnalosti. Na podezření nesrovnalosti je možno přijít na základě ukončených kontrol na úrovni ŘO či u jiných subjektů, nebo PCO dojde k podezření na základě svých kontrol.

PCO může řešit na své úrovni následující nesrovnalosti:⁷⁷

- a. podezření na porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech za předpokladu, že je PCO zároveň příjemcem technické pomoci;
- b. podezření na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
- c. systémová nesrovnalost; např. opomíjení důležité kontroly, které má za následek schválení neuznatelných nákladů;

⁷⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf, s. 44.

⁷⁷ Tamtéž.

- d. pochybení ve smyslu neodhalení již vzniklých nesrovnalostí u jiných subjektů implementační struktury;
- e. další nesrovnalosti, u kterých se nejedná ani o jedno z výše uvedených.

4.5.5 Řešení nesrovnalostí vzniklých u auditního orgánu / pověřeného auditního subjektu

Je-li nalezeno podezření na nesrovnalost v rámci kontroly činností, vztahující se k AO/ pověřeného auditního subjektu (PAS), řeší tento problém příslušný ŘO, pokud se jedná o projekt technické pomoci ŘO OP TP. V případě potvrzení nesrovnalosti je ŘO povinen vyčíslit částku dané nesrovnalosti. Za nápravu a preventivní opatření vedoucí k odstranění příčin vzniku dalších nesrovnalostí je odpovědný AO/PAS. Ten následně informuje ŘO.

AO/PAS může řešit na své úrovni následující nesrovnalosti:⁷⁸

- a. podezření na porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech za předpokladu, že je AO (resp. PAS) zároveň příjemcem technické pomoci;
- b. podezření na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
- c. podezření na porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách za předpokladu, že je AO (resp. PAS) zároveň příjemcem technické pomoci;
- d. nesrovnalost ve smyslu neodhalení již vzniklých nesrovnalostí u jiných subjektů implementační struktury;
- e. další nesrovnalosti, u kterých se nejedná ani o jedno z výše uvedených.

⁷⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, 59 s. [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf, s 46.

4.6 Zneužívání operačních programů v České republice

Cílem operačních programů v ČR je zlepšení životní úrovně ve všech oblastech a to v rámci předpisů a zákonů. Bohužel je zde i stinná stránka a čerpání z OP je využíváno mnoha osobami či firmami protizákonně.

Tedy i přes prevenci je nutné, aby bylo využíváno metod a postupů při nesrovnalostech. Mnohdy jsou tyto protizákonné praktiky odhaleny, což poukazuje na správné fungování jednotlivých orgánů, které se v této problematice orientují. Bohužel není známo, jaké procento ze všech projektů, které čerpají finanční prostředky z EU, jsou opravdu čisté a nebylo v nich porušeno žádného zákona. Může se jednat o malé částky, které procentuálně vůči celé dotaci zcela zaniknou v uznatelných nákladech, ale také o vyšší částky.

Časté jsou případy, kdy je např. ve stavebnictví použitý méně kvalitní materiál, ale ve skutečnosti je fakturován dražší a kvalitnější materiál. Může se jednat o „bokové práce“ či materiál, kdy při realizované stavbě financované z fondů EU se navýší rozpočet o takovou částku, která je potřebná pro stavební realizaci pro soukromé účely. Ve stavebnictví jsou největší pro tyto nezákonné účely. Jsou zde totiž velké možnosti, jak navýšit rozpočty, změnit podmínky či realizaci projektu.

Nejznámější případy podvádění s evropskými dotacemi

V březnu 2010 začalo prošetřování v rámci aktivit *Úřadu regionální rady Jihozápad*. Ten měl na starost přerozdělování finančních prostředků pro Plzeňský a Jihočeský kraj. Podezřelé osoby měly ovlivňovat výběr projektů v hodnotě **3,8 mld. Kč**. Obvinění byli bývalý šéf tohoto úřadu a jeho spolupracovník. Následně poté byl zde řešen případ obdobné problematice ve výši **6 mld. Kč**.

Další protizákonné aktivity byly zaznamenány na úřadu Regionální rady Soudržnosti Severozápad. Bylo obviněno sedm lidí z ovlivňování výběrů projektů a čerpáním dotací. Na doporučení Komise bylo Ministerstvem financí České republiky pozastaveno vyplácení finančních prostředků. Byl zde proveden audit ministerstvem financí, který zjistil **pochybení** ve všech **35 zkoumaných případech**.

Křeslo ministra životního prostředí Pavla Drobila, stála kauza na jeho resortu. Zde byla řada protizákonných aktivit spojeným s evropskými dotacemi.

Asi nejznámější je tzv. *Kauza Rath*, kdy bylo zadrženo sedm osob a také středočeský hejtman David Rath. Jednalo se o přijetí úplatku, ovlivňování a jednání výhody při

zadávaní zakázek. Tento případ byl projednáván jak v politických, tak veřejných kruzích a díky tomu má veřejnost negativní pohled na evropské dotace. Jistě to není poslední takovýto případ. Nicméně jedná se o první případ tohoto druhu, kdy byl zadržen vysoce postavený politik. Jisté podezření je ovšem i na další osoby, které již nejsou aktivními účastníky v politice, ale využívají konexe pro protizákonné aktivity.

V takovýchto případech je role příslušných orgánů ještě důležitější. Jenže právě tyto orgány musí fungovat správně a musí být vedeny kompetentními lidmi. Pokud tomu tak nebude, je správné fungování orgánů velmi diskutabilní

Závěr

Zjištěním bakalářské práce je fakt, že činnosti v rámci strukturálních fondů EU v základu pracují efektivně a jsou zkonstruovány tak, aby byly prospěšné. To platí i pro Českou republiku. V praxi je k nalezení mnoho příkladů, kdy tyto finanční prostředky z fondů EU pomáhají. Jistě, jsou zde subjekty, které tyto finance a služby nevyužijí. Ovšem záleží, zda opravdu tyto prostředky nepotřebují, nebo je neumí využít či se dokonce bojí je využít. O to více období pokračující recese je zde možnost tyto prostředky využívat ve svůj prospěch – a tím pro prospěch také ostatních. Nicméně je důležité si uvědomit, že každou správnou věc lze zneužít. I evropské fondy se dají zneužívat. Tato bakalářská práce se zaměřila právě na negativní oblast čerpání. Je důležité si uvědomit, že systém jako takový, může být nastaven správně, ale lidé jej umí také zneužít.

Pro přiblížení problematiky se druhá, teoretická, kapitola zaměřila na finanční řízení v rámci strukturálních fondů EU. Bylo zde popsáno, co je finanční řízení a jaké je zaměření této disciplíny. V rámci fondů EU je důležité využívat tyto zdroje efektivně. Efektivností investic se právě finanční řízení zabývá. Dále bylo popsáno, jakým způsobem je ukotveno finanční řízení v EU a jaké jsou jeho zásady. Byla blíže popsána regionální politika, nařízení, důležité dokumenty a institucionální zařízení pro správné fungování praktické části.

Ve třetí a čtvrté kapitole byla popsána aktuální situace České republiky v kontextu efektivního a správného využívání finančních prostředků z EU. Byly popsány důležité kroky od vyhlášení projektu po proplacení z Komise. Bylo popsáno, jak si stojí Česká republika aktuálně v rámci čerpání pomoci, finančního a věcného pokroku a také plnění pravidel. Bylo zde popsáno, jakým způsobem se řeší případné nesrovnalosti na různých úrovních a subjektech. Poslední část poukazuje na vybrané kauzy.

Z dané popsané problematiky vyplývá, že základní teoretický a institucionální rámec je správně postaven. Nicméně jsou zde negativní dopady, které jsou sice řešeny. Otázkou je, jak efektivně jsou finanční prostředky využívány a jak efektivně jsou případné nesrovnalosti řešeny.

Rokem 2014 začíná nové období čerpání finanční pomoci a můžeme doufat, že se při konstrukci realizace finanční pomoci autoři poučili ze současných chyb. Na nové období bude již méně operačních programů, celkem jich bude 15. Dále bude pro Českou republiku alokováno méně finančních prostředků, konkrétně 20,5 mld. EUR. Navíc se sníží možnost spolufinancování ze strany EU na maximálních 85 %. Další podstatnou změnou má být změna poměru mezi úvěry a dotacemi. Dnes je tento poměr velmi nevyrovnaný, 90 % finančních prostředků je z dotací a pouhých 10 % prostřednictvím úvěrů. Tyto kroky by mohly vést k efektivnějšímu využití finančních prostředků a k nižšímu počtu podvodů s těmito prostředky.

Seznam použité literatury

Knihy

1. DLUHOŠOVÁ, Dana. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 2. upravené vydání. Praha: EKOPRESS, 2008. 190 s. ISBN 978-80-86929-44-6.
2. EUROPEAN COMMISSION. *Politika soudržnosti 2007 – 2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160s. ISBN 92-79-03801-X.
3. HRDÝ, Milan. *Strategické finanční řízení a investiční rozhodování*. Praha: Bilance, 2008. ISBN 80-86371-50-6
4. KIYOSAKI, Robert. *Nefér výhoda*. Praha: PRAGMA, 2011. 288 s. ISBN 978-80-7349-263-2.
5. MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2009. 216 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
6. TOMEK, Aleš. *Finanční řízení ve stavebním podniku*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1999. 112 s. ISBN 80-01-02151-3.
7. VYTLAČIL, Dalibor. *Projektové řízení a řízení projektů*. Praha: České vysoké učení technické, 2008. 142 s. ISBN 978-80-01-04001-0.

Elektronické publikace

8. EUROPEAN COMMISSION. *Evropská politika soudržnosti v České republice* [online]. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009. [20. 04. 2013]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/cs_cs.pdf.
9. IREAS, INSTITUT PRO STRUKTURÁLNÍ POLITIKU, o.p.s. *Územní disparity krajů v rámci realizace OP ŽP, odborná zpráva 2. fáze projektu – červen 2010* [online]. Praha: MŽP, 2010, 9. [27. 4. 2013]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/36/10979-01_uzemni_disparity_kraju_v_ramci_realizace_opzp_2_faze_projektu_viz_priloha_5.pdf.

10. MELECKÝ Lukáš, *Vývoj české regionální politiky* [online]. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. [20. 4. 2013]. Dostupné z: <http://lms.ekf.vsb.cz/mod/resource/view.php?id=2531>.
11. MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. [online]. [19. 2. 2013]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodika_2007-13_s_platnosti_od_1_07_2012_pdf.pdf.
12. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Analýza čerpání prostředků z fondů EU s ohledem na pravidlo $n+3/n+2$ – březen 2009* [online]. Praha: MMR, 2009. [27. 4. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/8ceeafbe-4cc4-458c-8725-96332a24053f/Analyza-cerpani_8ceeafbe-4cc4-458c-8725-96332a24053f.pdf.
13. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, *Metodický pokyn – Nesrovnalosti* [online]. Praha: MMR, 2012, [1. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654/MPN-aktualizace-rijen-2011_b0cc6e3e-8ac6-40a9-8cba-503df2c80654.pdf.
14. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondu soudržnost a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013 – únor 2013* [online]. Praha: MMR, 2013. [20. 3. 2013]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/329b8c92-70be-4ef1-82b3-6f50b53df05d/MMZ_2013_02.pdf.
15. ZIMMEROVÁ, Lucie a Lenka BROWN. *Problematika čerpání prostředků ze strukturálních fondů v České republice: překážky limitující plynulé čerpání z fondů* [online]. Dostupné z http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/fewpp_article-cerpani-SF-zimmermannova-brown.pdf.

WWW stránky

16. EUROSOP.CZ: Věcně o Evropě. *Eurosop.cz* [online]. 2013. [14. 2. 2013]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>.
17. REGIONÁLNÍ POLITIKA. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [14. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>.
18. SPRÁVA ŽELEZNIČNÍ DOPRAVNÍ CESTY, Program TEN-T [online]. 2012 [20. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.szdc.cz/modernizace-drahy/spolufinancovani-z-eu/program-ten-t.html>.
19. STRUKTURÁLNÍ FONDY. Národní orgán pro koordinaci. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012 [20. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci>.
20. STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. Slovník pojmů. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012a [22. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/Abecedni-seznam-pojmu>.
21. STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. Politika hospodářské a sociální soudržnosti. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012b [5. 2. 2012]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Politika-hospodarske-a-socialni-soudrznosti-EU-\(HS](http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/P/Politika-hospodarske-a-socialni-soudrznosti-EU-(HS).
22. STRUKTURÁLNÍ FONDY, Národní strategický referenční rámec ČR 2007—2013. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2013. [18. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>.
23. STRUKTURÁLNÍ FONDY, Národní strategický referenční rámec ČR 2007—2013. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2007. [19. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Dokumenty/Strategicke-dokumenty/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007-2013>.

Seznam zkratek

AO	Auditní orgán
ČR	Česká republika
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
EU	European Union Evropská Unie
FÚ	Finanční úřad
GG	Globální grant
GP	Grantový projekt
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
IOP	Integrovaný operační program
IP	Individuální projekt
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NSRF	National Strategic Reference Framework Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistiques Nomenklatura územně statistických jednotek
OP	Operational Programme Operační program
OP DP	Operační program Doprava
OP LRZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů

OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro Inovace
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP PA	Operační program Praha Adaptabilita
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
PAS	Pověřený auditní subjekt
PCO	Platební a certifikační orgán
ROP	Regionální operační program
ROP JV	Regionální operační program Jihovýchod
ROP JZ	Regionální operační program Jihozápad
ROP MS	Regionální operační program Moravskoslezsko
ROP SČ	Regionální operační program Severní Čechy
ROP SM	Regionální operační program Střední Morava
ROP SV	Regionální operační program Severovýchod
ROP SZ	Regionální operační program Severozápad
ŘO	Řídící orgán
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ZS	Zprostředkující subjekt

Seznam tabulek

Tabulka 2.1:	Klasifikace zdrojů financování
Tabulka 2.2:	Cíle a nástroje politiky soudržnosti 2007-2013
Tabulka 2.3:	Evropské alokace v ČR v letech 2007-2013 v mld. EUR
Tabulka 3.1:	Přehled finančního pokroku ke dni 6. 3. 2013
Tabulka 3.2:	Vybrané projektové indikátory cíle 1 „Konkurenceschopná česká ekonomika“
Tabulka 3.3:	Vybrané projektové indikátory cíle 2 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“
Tabulka 4.1:	Vymezení kritických hranic čerpání rozpočtového závazku na rok n v případě n+3
Tabulka 4.2:	Vymezení kritických hranic čerpání rozpočtového závazku na rok n v případě n+2
Tabulka 4.3:	Přehled OP dle způsobu plnění limitu čerpání v roce 2013 dle výše certifikovaných výdajů
Tabulka 4.4	Typy podezření na nesrovnalosti a navazující činnost ŘO

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Členění ekonomických kritérií hodnocení investičních projektů

Obrázek 3.1: Schéma průběhu čerpání finančních prostředků

Obrázek 4.1: Obecný postup řešení nesrovnalostí

Obrázek 4.2: Subjekty zapojené do řešení nesrovnalostí

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB – TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB – TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB – TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB – TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB – TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2013

Adam Rýpar

Seznam příloh

Příloha 1:	Operační programy v ČR 2007-2013
Příloha 2:	Operační programy v ČR 2007-2013
Příloha 3:	Řídící orgány
Příloha 4:	Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU (EU a národní zdroje) - Podané žádosti
Příloha 5:	Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU – Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou
Příloha 6:	Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU – Proplacené prostředky příjemcům
Příloha 7:	Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU – Certifikované výdaje předložené EK
Příloha 8:	Čerpání finančních prostředků jednotlivých OP ve vztahu k pravidlu $n+3/n+2$